



BORSZÉK

**BORSZÉK
VÁROS**

FELADATOK A XXI. SZÁZADRA
HELYI FENNTARTHATÓ HOSSZÚ TÁVÚ
FEJLŐDÉSI TERVEZET

**BORSZÉK
2005**



V Á R O S

Copyright ©2005 Primăria Borsec, România

Topliței St., Nr. 1, 535300, Jud. Harghita

Tel: +40 266 337001

Fax: +40 266 337007

E-mail: primaria@primaria-borsec.ro

Copyright ©2005 Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă

Calea Septembrie nr. 13, Camera 7.212, Sector 5, București

Tel: +40 21 4103200/2521

E-mail: office@sdp.ro

A bemutatott vélemények kimondottan a szerzőké és nem szükségszerűen a PNUD nézőpontjait képviselik.

Jelen dokumentum az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (PNUD) és a Romaqua Group S.A. támogatásával készült.

A szakvéleményezést a Hosszú Távú Fejlesztési Központ (CNDD) biztosította.



B O R S Z É K

Helyi Koordináló Bizottság:

Vaida Valentin Alexandru

Farkas Aladár

Lăzăroiu Florin Răducu

Dan Mihăilă

Nistor Gabriela

Kovács Iulia

Patka Sándor

Bara Márton

Abos Gábor

Borszék város polgármestere - elnök

Borszék város Önkormányzata

S.C. Romaqua Group S.A.

Erdészeti Hivatal

Orvos

Általános Iskola

Borszékért Alapítvány

Turisztikai Szövetség

Hargitai Környezetvédelmi Felügyelőség

Szakvéleményezés a Hosszú Távú Fejlesztési Központ (CNDD) részéről:

Călin Georgescu

George Romanca

Radu Vadineanu

Tania Mihu

Dan Apostol

Carmen Năstase

Adrian Voinea

Igazgató

Borszék város és Maros megye program koordinátora

Brassó és Beszterce városok program koordinátora

SDNP konzultáns, program és pályázat koordinátor

Kiadó és reklám konzultáns

Pénzügyi koordinátor

IT szakember

Koordinátor a Romaqua Group S.A. részéről:

Alexandru Pătruți, Igazgató, ásványi erőforrások

B-dul Bucureștii Noi, Nr. 52, 012363, Sector1, București

Tel: +40 21 6687457

Fax: +40 21 2244253

E-mail: box.borsec@romaqua.ro



V Á R O S

Helybeli Iroda:

Roman Edmond, S.C. Romaqua Group S.A.
Patka Róbert Alexandru, Borszék város Polgármesteri Hivatala
Str. Topliței, Nr. 1, 535300, Jud. Harghita
Tel: +40 266 337001
Fax: +40 266 337007
Email: primaria@primaria-borsec.ro

Munkacsoportok:

Szociális munkacsoport:

Szőcs Ágnes	Borszék város Polgármesteri Hivatala
Nistor Gabriela	Orvos
Ballai Zsuzsanna	Általános Iskola
Balázs Tibor	Hitközösség

Gazdasági munkacsoport:

Patka Enikő	Borszék város Polgármesteri Hivatala
Bara Ildikó	S.C. Romaqua Group S.A.
Fazakas Lajos	Erdészeti Hivatal
Lukács Magdalena	Turizmus és kisvállalkozók

Környezet:

Fokt Paula	Borszék város Polgármesteri Hivatala
Rădeanu Nicolae	S.C. Romaqua Group S.A.
Butnaru Ioan	Erdészeti Hivatal
Farkas Aladár	Borszék város Önkormányzata

CUPRINS

Előszó az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programjának, romániai állandó képviselőjétől.....	7	II. MÁSODIK RÉSZ - HELYI FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSI TERVEZET	30
Előszó Borszék város Polgármesterétől	9	II.1. ÁLTALÁNOS CÉLKITŰZÉSEK	30
I. ELSŐ RÉSZ - STRATÉGIA.....	11	II.2. A közigazgatás megerősítése.....	30
I.1. ÁLTALÁNOS BEMUTATÓ.....	11	II.2.1. Megvalósíthatósági feltételek	30
I.1.1. Földrajzi helyezkedés DÉS	11	II.2.2. A humán erőforrások kezelése	31
I.1.2. Megközelíthetőség	11	II.2.3. Pénzügyi erőforrások	31
I.1.3. Domborzat	11	II.3. Jellemző célkítűzések és elsődleges szükségletek	33
I.1.4. Éghajlat	11	II.4. Kiértékelési, megvalósítási és Követési struktúrák .	38
I.1.5. Növényvilág	12	III. Harmadik rész – elsődleges programcsomag	41
I.1.6. Állatvilág	12	III.1. A balneo-turizmus fellendítése	41
I.1.7. Történelem	12	III.2. Az alapvető infrastruktúra fejlesztése	41
I.1.8. Természeti erőforrások	14	III.3. Környezet védelem	42
I.1.9. A környezet minősége	15	III.4. Nevelés és kultúra	43
I.1.10. Védett övezetek	16		
I.1.11. A település tájjellege	16		
I.2. GAZDASÁGI ÉLET.....	17		
I.2.1. Infrastruktúra.....	17		
I.2.2. Gazdasági tevékenységek	19		
I.2.3. A magántőke alakulása	21		
I.3. A társadalom	22		
I.3.1. A népesség struktúrája és dinamikája	22		
I.3.2. Nemzetiségi és vallási struktúra	23		
I.3.3. Szociális gondozás	23		
I.3.4. Kiskorúak védelme	24		
I.3.5. A civil társadalom	25		
I.3.6. Oktatás és kultúra	26		
I.3.7. Egészségügy	28		
I.3.8. Közbiztonság	29		



VÁROS

Előszó az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programjának, romániai állandó képviselőjétől

A Feladatok a XXI. századra (LA 21) az 1992-es Rio de Janeiro-i Egyesült Nemzetek Környezet és Fejlődés Konferenciáján lett kidolgozva és került elfogadásra, mint a hosszú távú fejlődés fogalmának terjesztésének eszköze. Tíz év múlva, Johannesburg-ban (2002), a II. Világtalálkozón az, LA 21 a világ lakosságának jólétét megvalósító eszközzé válik. Mint közigazgatási segítség az, LA 21 a nyilvános részvétellel történő megvitatása egyensúlyt biztosít a gazdasági fejlődés a szociális igazságosság és a környezetvédelem között.


A hosszú távú fejlesztés fogalma egy állandó újraértékelést határoz meg, az ember és természet kapcsolatában, és sikra száll a generációk szolidaritása mellett, mint egyetlen járható útja a hosszú távú fejlődésnek.

Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programjának romániai képviselete állandó támogatásával és segítségével, 2000-2002-ben 9 városnak, 2003-2004-ben 13 városnak. 2004-2005-ben még 3 városnak és 1 megyének készült el a „Helyi fenntartható hosszú távú fejlődési tervzet”

Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (PNUD) és a Hosszú Távú Fejlesztési Központ (CNDD) közreműködésével folyamatosan bővül azon városok száma, melyek részt kívánnak venni ilyen fejlődési tervzet (LA 21) elkészítésében.

A tervzet létrehozásának a módozata egyedi, serkentette az állampolgárok energiáit, a magán szektor képviselőit, a civil szférát és a közhatóságokat. Mindannyian az elvárásoknak magaslatán voltak, és a közös erőfeszítésük hozta létre ezt a dokumentumot. Ennek a beszámolóknak a gyökerei a helyi szükségletekben, ötletekben találhatók, bizonyosságul a befektetett energiának és lelkesülésnek. Az egész közösségnek érdeme e vállalkozás sikere, a hozzájárulás úgy az információgyűjtésben, feldolgozásában, mint a közvetlen részvétellel, döntő tényező volt.

Az eredmény egy összefüggő stratégia, egy konkrét tevékenységi és megvalósítási tervvel. Mindkettő garanciát nyújt a közösség szükségleteinek a figyelembe vételére, és jelentős hozzájárulás Románia hosszú távú fejlődéséhez. Gratulálok és köszönöm mindenkinek, akik részt vettek ennek a sikeres kivitelezésnek.



Soknan Han Jung
PNUD Rezdens Képviselő
ONU Rezdens Koordinátor



VÁROS

Előszó Borszék város Polgármesterétől

1953-ban üdülővárosi rangra emelt Borszék, hírnevét a térségben található ásványvizeknek köszönheti, amelyek gyógyhatása és értéke már a XVIII. század második felétől nemzetközileg elismert.

Fenyvesekkel körülvett, ritka szépségű medencében való elhelyezkedése, a tiszta levegő valamint a jellegzetes mikroklima egyedülállóvá teszi a térségben. Minden lehetőség megtalálható úgy a gyógy-turizmus mind a kikapcsolódásra vágyók igényeinek kielégítését szolgáló fejlesztések létrehozásához, az ásványvíz palackozásával párhuzamosan.

A Jó Isten adományozta gazdagságok kiaknázása, minden generációra hatalmas felelősséget ró, azért hogy a mindenkori tevékenységek semmiképpen se befolyásolják ezek minőségét és integritását.

A hosszú távú fejlesztési stratégia kidolgozása biztosítsa annak előfeltételeit, hogy a jövőben megvalósítandó elképzelések összhangban legyenek közösségünk akaratával, de ugyanakkor semmilyen károsodást ne okozzanak az örökölt természeti adottságainknak.

Ezúton is köszönetemet fejezem ki Soknan Han Jung Asszonynak – az Egyesült Nemzetek Hosszú Távú Fejlesztési Központjának képviselőjének, ki hozzájárult városunk e programhoz, való csatlakozásához.

Ugyanakkor köszönöm a S. C. Romaqua Group S.A.-nak mint ennek a tervnek a finanszírozója, és mindenkinek, ki hozzájárult a kivitelezéséhez.

Nekünk és az utánunk következőknek lesz a feladata, hogy megvalósuljon mindaz, amit ebben a programban előláttunk, azért hogy Borszék hajdani fényét visszanyerje, és elfoglalja méltó helyét a világhírű fürdőtelepek között.

Vaida Valentin Alexandru

Borszék város Polgármestere



VÁROS

I. ELSŐ RÉSZ - STRATÉGIA

I.1. ÁLTALÁNOS BEMUTATÓ

I.1.1. Földrajzi helyezkedés DÉS

Borszék fürdőváros, Hargita megye É-K részén, a Keleti Kárpátok hegyvonulatában a $46^{\circ} 58^{\prime}$ északi szélesség és a $25^{\circ} 34^{\prime}$ keleti hosszúsági körök metszéspontjánál fekszik.

A medence, amelyben e közösség létrejött a Görgény, Beszterce és a Kelemen havasok találkozásánál, 850-950 tengerszint feletti magasságon található. Viszonylag fiatal korszakban – neozoikum – jött létre, a palák és a mészkő a jellegzetes kőzete.

I.1.2. Megközelíthetőség

Az első kövezett út 1882-1887 között készült és kapcsolatot teremtett Borszék és Maroshévíz (Toplița) között.

Moldva fele a tölgyesi átjárón keresztül műút vezet a békási tó mellett - Németkőhöz (Piatra Neamț).

A vasúti megközelíthetőség a maroshévízi (Toplița) vasútállomáson keresztül lehetséges, amely a Brassó (Brașov) – Csíkcsicsó (Ciceu) – Déda (Deda) – Dézs (Dej) – Nagybánya (Baia Mare) fővonalon van Borszéktől 26 km-re. A Borszék – Maroshévíz útvonal ritka szépségű környezetben halad, a kigyózó út maradandó látványt nyújtva az erre utazónak.

Borszék két részből áll: Alsó Borszék – amely a DN 15-ös műút hosszán helyezkedik el és a fürdőtelep (Felsőborszék) amely ettől északabbra fekszik.

1953-ban balneo-klimatérikus fürdőteleppé nyilvánított Borszék a DN 15 –ös Nemzeti Út – Maroshévíz (Toplița) – Németkő (Piatra –Neamț) – köti össze az E 578 – s Európai Úttal – Brassó (Brașov) –

Csíkszereda (Miercurea Ciuc) – Marosvásárhely (Târgu Mureș).

Városunk egyenlő távolságra – kb. 130 km – helyezkedik három megyeszékhelytől (Csíkszereda, Marosvásárhely, Németkő) és kb. 200 km-re még 4-től: Kolozsvár (Cluj), Bákó (Bacău), Brassó (Brașov), Jasi (Iași).

I.1.3. Domborzat

Alkatilag a medence két különálló részre osztható: egy dél-nyugati alacsonyabb – kb. 800 m magas – és egy észak-keleti – az előbbinél 80-100 m – el magasabb részre.

Általában a környező vidék jellegzetessége a közepes magasságú legömbölyített hegyek karsztikus felszínnel – amely egyezik az altalaj felépítésével – és a medence majdnem vízszintes síkja, amelyen néhol mocsáros talaj jelentkezik, a vízelzáró altalaj következtében.

Az É-K részen helyezkedő travertin lelőhelyek foltokban jelentkeznek, a jelentősebbet – kb. 1 km² területen – a Borpatak (délien), a Fokhagymás völgye (északon), és a Borvíz patak (keleten) határolja. A travertin által foglalt területek viszonylag laposak apró karsztikus mélyedésekkel. A déli rész (a Borpatak völgye mentén) ellenben meredek falakkal – néhol a 100 m magasságot is elérve – jellegzetes karsztikus képződmény számos barlanggal.

I.1.4. Éghajlat

A földrajzi elhelyezkedés valamint a környezet miatt a klíma jellegzetes medencei szubalpin.

Az éves átlaghőmérséklet 5 C° , a januári $-5 - -7\text{ C}^{\circ}$ átlag minimummal és a júliusi $+15\text{ C}^{\circ}$ maximummal.

A levegő páratartalma 79 %-86 % a nyári hónapokban és 86 %-90% télen, habár az utóbbi években enyhén csökkent a szárazság miatt.

Az enyhe hőmérsékletingadozások, gyenge szelek, a levegő tisztasága csak néhány jellegzetessége Borszék jótékony éghajlatának.



I.1.5. Nővényvilág

Borszék növényvilága változatos, területének legnagyobb részét erdők borítják, helyenként egyéb területeket is találunk, így legelőket és a mocsarakat, ahol az ennek megfelelő jellegzetes növényzet található.

Az erdők 95 % -át fenyőfélék alkotják, elvéve előfordulnak lombhullató fák, mint pl. az öreg bükkerdő a Bükkhavason. A fenyőfélék között a vörösfenyő a legelterjedtebb. A kedvező környezeti tényezőknek köszönhetően a vörösfenyő életkora és magassága rendkívüli ezen a tájon. Nem ritka a 32-34 m magas, 100 éves fenyő sem, melynek átmérője több mint 1m is lehet. A fürdőtelep területén van néhány 40-50 m magas egyed is. 1000 m magasan jegenyefenyők is találhatóak, melyek szintén rendkívüli méretűek és életkorúak. A lombhullató fák között óriási méretű öreg bükkfák élnek. Kis számban előfordul a nyírfa, juhar, berkenye, valamint a ritkaságszámba menő törpe akác, melyből már alig néhány példány található Európa szerte. Ezt a növényfajtát az 1934-ben Borszéken megtartott Nemzetközi Botanikai Kongresszuson résztvevő tudósok azonosították.

Az erdőkben, tisztásokon sokféle növény él legtöbbjük jellegzetesen kárpát-vidéki. Az orchideák családját kb. 20 fajta képviseli, megemlíthetjük a kisasszonypapucsot (*Cypripedium calceolus*), találunk liliumféléket, vadmuskátlit, 2-3 gyöngyvirágfajtát, 6 fajta vadszegfűt, ezen kívül rengeteg apróvirágot. Borszéken él az oroszlánszáj virágához hasonló 50-70 cm magas *Pedicularis sceptrum caroliseum*.

Létezik egy törpefenyőfajta, amely kizárólag Borszéken él, a Bükkhavas tetején.

I.1.6. Állatvilág

Az erdők a medence nagy részét borítják, a bennük lakó állatvilág nagyon változatos. A medvék, szarvasok, őzek, vaddisznók, farkasok, róókák, hiúzok, nyestek, mókások, mezei nyulak mondhatni paradicsoma.

A madárvilág jellegzetes fajtái a vörösbegy, a barázdabillegető, a kakukk, fakopáncs, fecske, varjú, holló, sas, karvaly, héja, sólyom, kánya, cinege, rigó, fülemüle, ökörszem.

Vizeinkben a pisztráng az elterjedt halfajta.

Ilyen bőséges állatvilág valószínűleg mágnesként hat a vadászni – halászni vágyó turistára.

I.1.7. Történelem

I.1.7.1. Városunk rövid történelme

A legenda szerint, ezelőtt 400 évvel egy pásztor nyáját legeltette az erdőkben. Beteg volt, megállt egy forrásnál, hogy annak vizével felfrissítse magát. Különös, kristálytisza, jéghideg, csípős ízű vize volt a forrásnak, amit később borvíznek neveztek el. A pásztor az első hó megjelenéséig maradt itt, addig iszogatta a forrás vizét, hogy gyógyultan távozott, már nyoma sem volt rajta a kórnak, ami addig kínoztta.

A medence a XVIII. század végén népesült be; 1769-73 között indult útjára a borvíz hírneve is.

Demográfiai robbanásnak számított az a népességszaporulat, amely az üvegyár felépítése után tapasztalható. A palackozás 1804-1806-ban indult be az osztrák származású Zimmenthausen Antal tevékenysége nyomán. A vállalkozásra ráment egész vagyona mellett az egészsége is, hiszen évekig tartó pereskedés nehezítette helyzetét a bérleti jog megszerzéséért.

Zimmenthausen Antal, akit ma Borszék alapítójaként tartanak számon, az üvegyárába szakembereket hozott Sziléziából, Bajorországból, Csehországból, Lengyelországból, akik közül sokan megtelepedtek ezen a vidéken. A ma elő Fokt, Krammer, Schiller, Kamenitzky, Eigel családok ősei voltak ezek az emberek.

Az üvegpalackok megjelenése előtt, a borvizet fahordókban, echós szekéren szállították nagy távolságra, egészen a bécsi vagy budapesti nemesi udvarokig.

1819-ben felfedezték a travertint, amelynek kitermelése napjainkig történt. Ugyanekkor indul meg a fakitermelés, fafeldolgozás, az erdők tulajdonosai Ditró, Szárhegy, Remete nagyközségek voltak.

1857 körül Pávai Vajna Elek megtalálta a barnaszén készleteket a Tinova legelőn. 1879-től már kitermelés folyik, kisebb nagyobb megszakításokkal napjainkig.

B O R S Z É K

Legnagyobb értékünk mégiscsak az ásványvíz, mely számos betegség gyógyítója. A századok során számtalan szakember tanulmányozta ennek a víznek a minőségét. A XVI. században egy olasz Bucella nevű orvos Báthory Zsigmond erdélyi fejedelemnek borszéki gyógyvizet ajánlott.

1770-ben a bécsi Krantz doktor tanulmányai és előadásai népszerűsítik a víz minőségét, 1793-ban, pedig egy orvosi lap is közzéteszi Neustadler doktor erre vonatkozó tudományos dolgozatát.

Felfedezik a földből feltörő víz külső gyógyhatását, gyorsan elterjednek a melegítés nélküli gyógyfürdők. A XIX. században már több fürdő is működik: Lobogó, Sáros, Lázár. Felzárkózik az infrastruktúra: villák épülnek, megjelenik az utcákon a közvilágítás, elkezdődik az útépítés Maroshévíz irányába, Baross Gábor mérnök irányításával.

A gyógy-turizmus hivatalosan 1918-ban indult el, a gyógyfürdők, kezelőközpontok megpróbálták eltüntetni a világháború borzalmas emlékeit. A két világháború között épülnek a gyógyörű csipkemintás favillák.

Ennek a látványos fellendülésnek az elismeréseként 1937-ben itt rendezik a Nemzetközi Balneológiai Kongresszust.

A szomorú emléké szocialista rendszer sok negatív változást hozott: államosították a villákat, vendéglőket, fürdőket ezekből alakult meg a Borszéki Fürdővállalat, mint a turizmust irányító állami egység. Egy idő után átalakításokat végeznek a villákban, így szigetelést, fűtést, vízvezetést, hogy meghosszabbíthassák az üdülési időszakot. De a tökéletlenül végzett munkának nem volt látványos eredménye.

Borszék még ilyen körülmények között is turisták ezreinek jelentett kikapcsolódást, vagy gyógyulást.

Az 1989-es változások a nagy várakozások és remények helyett csak kiábrándulást hoztak. A hiányos törvényhozás, a sikertelen privatizáció, a személyes érdekek hajhászása a fürdőváros rohamos hanyatlásához, sőt országos érdekelttségű fürdővárosi státuszának elvesztéséhez vezetett.

Az utóbbi 2-3 év törekvései azonban biztatásként foghatók fel hogy a régi hírnevet mégiscsak sikerül majd visszaállítani.

I.1.7.2. Az ásványvíz palackozása – Mult és jelen

A borszéki ásványvíz kiváló minőségének köszönhetően elismert és keresett cikknek számított az előkelő nemesi udvarokban, ezért is értékesítik immár 400 esztendeje.

1773-ban Krantz Heinrich professzor Ausztria örgrófjának megbízásából azt tanulmányozza, hogy milyen gyógyhatása van a borvizeknek, ő emelte ki a Főkút és a Lobogó (1926-ban tűntek el) kiváló értékeit.

1774-ben L.Wagner egy tanulmányt közöl a borszéki ásványvizekről az " Academische Dissertat " című folyóiratban.

1825-ben a fürdő első orvosa dr. Schneit Daniel közli a " Borszéki gyógyforrások " című munkáját.

1863-ban J. Mayer, majd 1873-ban dr. Neustadter tanulmányozzák a borvizek hatását és elkezdik a gyógyfürdő építését majd 1893-ban a „Sibenburgische Quartalschriefft ” című lapban felsorolják azokat az elváltozásokat, betegségeket, amelyeket az ásványvizekkel gyógyítani lehet.

A Főkút vizét először 1803-ban elemezte egy bécsi orvos csoport, 1820-ban Pataky Sámuel, majd újra a bécsi egyetem végzi a kutatásokat. Ezt a sort folytatja dr. Than Károly , 1873-ban végzett felméréseivel, 1890-ben dr. Hankó Vilmos ellenőrzi a Főkút és a Köztársaság forrás vegyhatásait, beigazolódnak a jóval azelőtt kutató dr. Szilvássy János észrevételei a két forrás hasonlóságával kapcsolatosan.

A vegyi összetétel elemzése 1927-ben kezdődik meg a bukaresti, budapesti, kolozsvári egyetemi laboratóriumokban. A legutolsó vegyelemzések is azt mutatják, hogy a borszéki ásványvizek összetevői stabilak.

A borvíz palackozásáról, mint ipari tevékenységről csak 1804-1806 után beszélhetünk, miután Zimmenthausen Antal alsóborszéken felépítette a töltéshez szükséges üveggyárat.

A palackozás tavasztól őszig folyt éjjel és nappal, Ötvös Ágoston feljegyzései szerint napi 5000 palackot töltöttek, ezeket gyékény közé raktak és lovas szekereken indultak útnak Európába. Vasile Alecsandri, vándorútján (1844) Borszékra is eljut, a borvizek minőségéről, a palackozásról és a szállításról áradozva mesél.

1855-ben már fűtött töltősor biztosítja a palackozást a téli időszakban is, nő a termelés, és az echós



szekereket felváltják a gépkocsik. " Oelhaffer " típusú töltőgépeket hoznak, melyek a legjobbknak számítottak, és a napi kapacitás elérte a 20.000 palackot. A borvíz hamarosan eljut Egyiptomba, Amerikába, az európai piacokat nem is említve.

A borszéki víz minőségét számos kiállításon elismerik, díjazzák: 1878-ban a párizsi világiállításon, 1882-ben, Berlinben, Triesztben, 1885-ben Budapesten tüntetik ki, ekkor adja Ferenc József császár az " Ásványvizek Királynője " nevet a borvíznek.

A két világháború borzalmai sebeket okoztak ezen a vidéken is, szerencsére nem ártottak a borvízforrásoknak, sem az értékesítésnek habár a palackozás nagyon lecsökkent azokban az időszakokban.

Jött az államosítás beköszöntött a szocialista gazdaság minden velejárójával a töltőde az " Apemin " nevet kapta. Fellendül a töltés az új gépeknek köszönhetően, felépül a viadukt, meghosszabbítják a keskenyvágányú vasútvonalat a maroshévízi állomásig, innen, pedig a CFR vagonjai viszik tovább a borvizet.

1989 decembere látványos változásokat hozott az üzem életében, új neve az " Ásványvizek Királynője R.T. " lesz. A privatizálás után 1998-ban az új tulajdonos a bukaresti " Comchim R.T. " lesz, létrejön a " Borszéki Romaqua Group R.T. ". A tőkeegyesítés beruházásokat és korszerűsítést eredményezett, a legkorszerűbb töltősorok elkezdték a pillepalackok töltését és az édesvíz palackozását is.

2004-ben az amerikai Berkeley Springs-i megmérettetésen a borszéki ásványvíz minőségét aranyéremmel jutalmazták.

Mindezen megvalósítások, a világ elismerése arra kötelez bennünket, és a következő generációkat, hogy őrizzük meg eme természeti kincsek egységét és minőségét, melyeknek városunk létét köszönheti.

I.1.8. Természeti erőforrások

I.1.8.1. Az ásványvíz

A borszéki medence legfontosabb értéke az ásványvíz, a település ennek köszönheti évszázados hírnevét. Nagy hozama és széndioxid tartalma alkalmassá tette a borvizet a gyógykezelésre és élelmiszeripari értékesítésre.

Eredete

A forráscsoportok kialakulása a pliocén korra tehető. A medence altalaját alapvetően a kristályos kőzetek képezik melyeket foltokban üledékes kőzetrétegek, fednek ezekre, pedig agyagos konglomerátum rakódik. A kristályos kőzetek üregeiben víz áramlik, összegyűl, ásványi anyagokkal telítődik. Az ásványokkal való telítés nagymértékben függ a vízáramlás dinamizmusától. A borszéki medence mészkőhegyeiben nagy hozamú ásványvízforrások erednek. A széndioxid biztosítja a kalcium-, magnézium-, -bikarbonátok egyensúlyát.

A medence ásványvízforrásai két csoportra oszthatók: az északi csoport a fontosabb, a kristályos mészkőrétegekből származó vizeket jelenti (1, 2, 3, 5, 6 források): és a déli csoport melyhez a 10, 11, 15 források tartoznak. Az üdülőhely legfontosabb forrásai az 1-es és 2-es kutak melyek a mészkőhegyek repedésein át törnek fel, rézharang fogja be a vizüket, egy emelkedő vezeték segítségével, szénsavas vizük töltésre alkalmas. A borvizet magas széndioxid tartalom, kalcium, magnézium ásványi anyagok jelenléte, vastartalom jellemzik. Ez a változatos vegyi összetétel különbözteti meg az összes többi ásványvíztől - innen származván gyógyító hatása is.

Gyógykezelés

Belső kezelés

A borszéki ásványvíz kellemes ízű, üdítő és oltja a szomjat. A nagy mennyiségű széndioxid segíti a sósav kiválasztását, étvágygerjesztő hatása van, segíti az emésztést, emeli a vérnyomást, segíti a szív működést.

Előidézi a hasnyálmirigy és a vesék kiválasztó műveletét, csökkenti a savtúltengést, jótékony hatását az egész szervezetre kiterjeszti.

B O R S Z É K

Az elvlasztó szervek jó működését is befolyásolja, feloldja a vesék által termelt homokot, követ, csökkenti a vizeletben a savasságot, növeli a vér PH értékét.

Belső kezelésre ajánlott, ivóvízkúraként az alábbi betegségek esetében:

- az emésztőrendszer megbetegedései, az ehhez kapcsolható mirigyek működésének javítása, savelégtelenség, gyomor- és bélhurut
- krónikus májgyulladás és annak utókezelése, epevezeték gyulladásának kezelése
- II-es típusú cukorbetegség
- pajzsmirigy elégtelenség (golyva)
- vese és húgyúti gyulladások, vesekő, veseműtét utáni kezelés

Külső kezelés

A keringési rendszer megbetegedései, koszorúér-elégtelenség és perifériája, vérkeringés javítására szolgáló kezeléseket lehet végezni a borvízzel.

I.1.8.2. A tőzeg

Felsőborszéken, agyagos, nedves helyeken található, a Fokhagymás patak jobb szélén. Néhol eléri a 10 méteres vastagságot.

Az Egészségügyi Minisztérium elemzése szerint vegyi összetétele a következő:

- 869, 49 dmc/g víz
- párolgással kicsapódó anyagok 109, 72dmc/g
- ásványi anyagok 20, 82dmc/g
- növényi-ásványi iszap

Gyógyító hatása reumatikus bántalmak esetén bizonyított

I.1.8.3. A barnaszén

Kitermelni a múlt században kezdték, a helyi szükségletek kielégítésére. A borszéki barnaszén jó minőségű, 4000-5000 kcal/kg, salakanyaga 15-17 %; napjainkban a brassói és nagyváradai hőerőművek vásárolják fel a készletet.

I.1.8.4. A zsírkő

A Hanczkel patak mentén a zsírkőkészletet 1954-ben kezdték kitermelni. A kristályos kőzetek és a mészkő szomszédságában is található kisebb mennyiségben.

I.1.8.5. A fa

Az erdők jelentős hányada védett övezetben található, a fa így is Borszék gazdaságának fontos tényezője. A legelők, kaszálók nagy kiterjedése az állattartásnak kedvez, az alsóborszéki szántóföldeken csak burgonyát és takarmányt termesztenek.

I.1.9. A környezet minősége

I.1.9.1. A felelő vízek

Az elhasznált víz visszafolyik a Borpatakba, és nagymértékben szennyezi azt.

A víztisztító állomás túlhaladott és korszerűtlen eljárásával nem felel meg az 1995/1. vízgazdálkodási követelményeknek.

Rontja a helyzetet az a tény is, hogy az ivóvízellátás mellett nem létezik mindenütt a csatornázási rendszer, így tovább szennyeződik a Borpatak vize, ezáltal veszélyeztetve az ásványvizek minőségét is.

I.1.9.2. A levegő

A mérések azt mutatják, hogy a nyári időszakban, a város központjában és a főút mentén nagymértékű a porüledés, melynek összetételében az országúti forgalomból származó ólmot, kadmiumot, nikkelt és krómot mutattak ki.

I.1.9.3. A talaj

A mérések eredményei nem felelnek meg az országos környezetvédelmi előírásoknak, a főút mentén a talajminták is kimutatják a gépjárműforgalomból származó ólmot, rezet, cinket, kadmiumot, krómot és nikkelt.



A főúttól távolabbra eső térségben a szennyeződés jelentéktelen.

I.1.9.4. A zajártalom

A város központjában, a 15-ös országúton, valamint a Romaqua Group irányába vezető úton a megengedettnél magasabb a zajszint.

A zöldövezetnek köszönhetően nem távol az említett zónáktól a zajszint rohamosan csökken, elérvén a természetes alapzaj szintjét.

I.1.10. Védett övezetek

A 2000/5. törvény valamint a Megyei Tanács 1995/13. Határozata a következő területeket nyilvánították védetté:

- a 40 ha kiterjedésű KERESZÉK nevű karsztzónát, ahol az országban a legjelentősebb travertin készlet található, a Cseppkőbarlang, Jégbarlang és Medvebarlang környéke
- a HÁRMASLIGET nevet viselő növényrezervátum, a kb. 2 ha mocsaras terület, itt található a jégkorszak maradványa, a törpenyír (Betula Humilis)
- az 1997/101. Kormányrendelet által védettnek nyilvánítottak az édesvíz és iszaptelepek. A védettség valójában csupán az 1-es, 2-es forrásra és F4 -es kitermelésre vonatkozik.

A 2000/109. Sürgősségi Kormányrendelet értelmében egészségvédelmi előírásokat fogalmazott meg a Nemzeti Rehabilitációs Intézet és az Egészségügyi Minisztérium a fürdőtelep legnagyobb részén.

I.1.11. A település tájjele

Borszék egy hegyvidéki városka, különlegesen szép fekvéssel, mivel egy medencében helyezkedik el, és maga a medence is kétszintes, Alsóborszékből és Felsőborszékből áll. Általában a város részei jól elkülöníthetőek, a lakótelepek, a zöldövezetek, és a fürdőhelység, az utcák a természetes adottságokat követik.

A város zónákra van osztva annak érdekében, hogy a tájékozódás könnyebb legyen.

Felsőborszék jellegzetes hegyvidéki üdülőhely. A feltételek, az erőforrások, az építőanyag (fa), az ásványvíz, befolyásolták a város arculatát, az utcák vonalát és szélességét, a fontosabb épületek helyét, a parkok helyét, valamint rányomták bélyegüket az épületek tervezési stílusára is.

Borszéken sokféle látnivaló akad, melyek egymástól eltérőek, mégis van bennük valami közös, valami összetartó és ez megkülönbözteti más hasonló hegyvidéki városoktól.

Ugyancsak egyedülálló a rengeteg forrás, mely a város fürdőtelepi értékét nyújtja. Ez főként Felsőborszéken hangsúlyozott, az üdülőházak formája, kiegyensúlyozott elrendezése nyugalmat, harmóniát sugall. A turisták érdeklődését ezen kívül felkelti a Medvebarlang, a Jégbarlang és a Cseppkőbarlang.

A fürdőtelep szépségeit nagymértékben kiemeli a fény esése, Borszék a nap bármelyik szakában, hajnalban, vagy este különleges látványt nyújtván. A látvány nemcsak nyáron, hanem télen is elragadó, a medencét koszorúzó hegyek a stabilitás, a biztonság érzését keltik.

Az útelágazások segítségével eljuthatunk a fontosabb épületekhez, az utcák és fontosabb épületek helyzete és kapcsolata különleges kilátást biztosít, kihangsúlyozván a zöldövezetek fontosságát, és biztosítja az útvonalak változatosságát.

Mindamellettt azonban, hogy a település felépítése nagyon természetes, spontán, azért mégiscsak magán viseli a hegyvidéki üdülőhelyek jellegzetes vonásait (villák, sétányok, parkok, források).

A Hétvezér utca vonala fogja egybe és köti össze a parkokat és épületeket, az utcán végig nézve tekintetünk a domináns épületekbe és érdekes parkokba, borvízkutakba ütközik, az út végén, pedig ott találjuk legfőbb forrásainkat és a központi parkot.

A terület alakzatát és természetes formáit őrzik és követik az épületek is, melyeket a tervezők ízlésesen helyeztek el a környezetben.

POZITÍVUMOK

- kedvező földrajzi fekvés (120-200 km körzetben 5 megyeszékhely található)

B O R S Z É K

- megközelíthetőség (Erdély-Moldva útvonalon fekszik)
- turizmusra kimondottan alkalmas vidék
- tipikus szubalpesi éghajlat
- sétákra alkalmas hőmérséklet és klíma
- gazdag növényvilág
- gazdag állatvilág
- évszázados nemzetközi hírnév
- a legfőbb természeti erőforrás - az ásványvíz - nemzetközileg elismert
- túrára alkalmas vidék
- védett területek
- harmónia a természet és építészet között
- természetes élelmiszerek (tej, hús)
- sokféle ehető gomba
- gyógynövények

NEGATÍVUMOK

- nincs vasútállomás
- a turisztikai útvonalak nagy része csak gyalog közelíthető meg
- néhol tönkre van téve a növényzet (fák)
- az országút mentén nagy a zaj
- az erdősítés nagyon lassú
- egyes villák esztétikailag sem megfelelők
- reklám hiánya

I.2. GAZDASÁGI ÉLET

I.2.1. Infrastruktúra

I.2.1.1. Úthálózat

Az úthálózat hosszúsága összesen: 40km Amiből:

- | | |
|-------------|------|
| • aszfaltút | 11km |
| • földút | 29km |

A forgalom közepes nagyságú:

- 15. országút (DN) 1815 gépkocsi/nap – Maroshévíz-Borszék-Tölgyes
- 128 megyei út (DJ) csupán fakitemelők használják – Borszék-Ditró

Ezek az utak biztosítják a közlekedést a környező településekkel. A forgalom nagysága miatt a 15-ös országút e részén folyamatos felújítás szükségeltetik.

A parkolási felület nem elegendő és nem kellően rendezett, emiatt az autók a járdákon parkolnak.

Az utak III. kategóriájúak, kétsávosak vagy éppen egy, melyeket a IV. kategóriába sorolhatunk.

Felsőborszéken az aszfaltút minősége megfelelő a forgalomnak, viszont nincs elegendő parkoló és járda a gyalogosoknak.

Az utakon kívül találunk túravonalakat kb. 10 km hosszúságban, ezek a különféle látnivalókhöz vezetnek (Medvebarlang, Jégbarlang) valamint a Bükkhavasra. A túravonalak és sétányok el vannak látva turisztikai jelzésekkel, amelyek megkönnyítik a tájékozódást.

A város területén négy nyilvános parkolóhely található:

- a Petrom benzinkút mellett 500 m² – a teherforgalom részére
- az Info Turism iroda mellett 200 m²
- a helység központjának a közelében 300m²
- a Camping mellett 50m²

Ezen parkolóhelyek 150-180 férőhelyűek és aszfaltozottak.



I.2.1.2. Vízellátását, szennyvízgyártás és tisztítás

A város vízellátását (kezelés, vízvezetés, javítás) valamint a szennyvízszállítását és derítést jelenleg a S. C. Romaqua Prest S.A. végzi.

Ivóvízellátás

A " Hétvezér " vízmű két dréncső segítségével vezeti a források vizét egy gyűjtőmedencébe, innen a vizet pompával a tárolóba nyomják.

Ez a rendszer acél és vascsöveken keresztül vezet 18, 6 km hálózaton a vizet, ez látja el ivóvízzel a fürdőtelepet.

A Hanckel patak mentén lévő forrásokat 17 kút és 4 vasbeton kamra gyűjti össze, innen kapja Alsóborszék az ivóvizet, melyet klórral kezelnek. Ez a vízvezeték 2, 075 km hosszú.

A két fő rendszer (Hétvezér és Hanckel) a 15 l/s hozamával pillanatnyilag kielégíti a város ivóvíz szükségletét. Ellenben a turizmus fellendülésével számolni kell az ivóvíz hozamának a növelésével.

Szennyvíz hálózat ÉS derítés

A szennyvízvezeték – hálózat a város területén csak 60-70%-os . A betoncsövek 11,986 km hosszúságban vezetnek az elhasznált vizet (szennyvizet) a várostól 1,2 km-re levő tisztítóállomásra.

Az 1950-60-ban épült rendszer túlhaladott, megrongálódott, hiszen az elhelyezése sem megfelelő (a városba vezető út alatt van) valamint a talaj savassága hozzájárult a rendszer leromlásához.

Az esővíz-elvezető hálózat csak a fürdőtelepen létezik, ez a Fokhagymás patakba vezeti a csapadékot.

A rossz csatornázási feltételek szennyező és ártalmas tényezőnek számítanak Borszéken.

A derítő állomás csak mechanikus lépcsőből áll:

- 2 fémrács
- ülepítő
- iszapágó

A derítőállomásból kilépő víz a Borpatakba ömlik, összetétele nem lévén megfelelő az előírásoknak.

I.2.1.3. Hulladékgyűjtők

A háztartási hulladékot összegyűjtik, elszállítják a várostól kb. 5 km-re levő szeméttelre, amit a 15-ös országútról lehet megközelíteni. A tárlóhely területe kb. 3 ha, fenyők és egyéb fák szegélyezik. Évente kb. 2. 000 m³ hulladékot tárolnak itt. A terület alapzata agyagos ezáltal megakadályozza a szennyező anyagok a talajba való szivárgását védvén a környezetet a szennyeződéstől.

A hulladékgyűjtő egyéb felszereltséggel nem rendelkezik, így nincs vízvezetéke, derítője, és nem biztosít lehetőséget a szelektív szemétyűjtésre.

I.2.1.4. Hőenergia

Borszék nem rendelkezik gázvezetékekkel. Az épületek zömét fával fűtik. Központi fűtéses házak is akadnak, de ezek száma nagyon kevés.

I.2.1.5. Telefonhálózat

A városban a digitális telefonközpont szolgáltatja az összeköttetést, valamint a GSM rendszer (Orange, Connex és Zapp).

I.2.1.6. Zöldövezetek

A városban található zöldövezetek a következőképpen oszlanak el:

- bármikor megközelíthető zöldövezetek (parkok, szórakozóhelyek, játszótérek, mezők), melyeknek összterülete 106. 400 m² amelyből
 - a fürdőtelepen 75.900 m²
 - a város területén 30.500 m²
- alkalmanként megközelíthető zöldövezetek (szociális-, oktatási-, kulturális intézmények, temetők, cégek belterületei) ezek területe 3000 m²
- speciális zöldövezetek (élő sövény), melyek az utak mentén találhatóak.

A zöldövezeteken kívül a városhoz tartoznak kaszálók, valamint termőföldek, melyek hozzájárulnak a város egészséges környezetéhez. A zöldövezetek és erdők melyek az egész várost körülveszik,

B O R S Z É K

biztosítják a hőmérséklet egyensúlyát, a levegő tisztaságát, és csökkentik a szél intenzitását.

I.2.1.7. A lakóterület

A lakóházak és tömbházak a 15. országút, a 128-as megyei út valamint a helyi utcák mentén helyezkednek el.

A városközponti lakótelepe négyemeletes tömbházakból áll.

A lakások különféle kategóriákba sorolhatók állapotuk szerint, a lakások zöme középszerű állapotban van, következő okoknál fogva:

- régi alapzat
- vegyes alapanyag
- a föld kémiai agresszivitása
- az alapzatok kicsik

A tömbházlakásokban nincs központi fűtés, nincsenek folyamatos javítások, újítások. A lakások helyzete állapotuk szerint a következő:

- 41, 7 % nagyon jó
- 46, 9 % közepes
- 10, 3 % rossz
- 1, 1 % lakhatatlan

A lakóházak alapanyaga általában téglá, kőalapzattal. A tetők nagy része cserép azonban szép számban léteznek faházak is. Évente Borszéken általában 3 lakóházat építenek.

I. 2. 1. 8. Arhitekturális értékeink

1. Az Ortodox fatemplom – 1847 (katolikus majd görög katolikus utólag ortodox)
2. 3-as forrás (Madonna), 5-ös (László), 6-os (Lázár), 10-es (Kossuth), 11-es (Petőfi)
3. Az Ősforrás (Ostoros) XX. század elejétől
4. 51-es villa (Emil) -1936
5. 53-as. villa (Doru) -1936
6. 60-as villa (Vasalopol) -1880

7. 56-os villa (Barbu) – 1896

8. 14-es villa (Szentkovits) – 1933-1935

9. A néhai villanyüzem – a XIX század végétől

I.2.1.8. Várostörténeti látnivalók

1. Hétvezér sétány

- a. 17-es villa (Bernstein), 19 (Stoica), 20 (Heiter), 71 (Budapest) (XX század eleji épületek)
- b. kultúrotthon (Spielman)
- c. Faget vendéglő (Rózsakert)
- d. 3, 5, 6 források
- e. Zsinagóga
- f. Mélik panzió 1845
- g. Remény szálló 1883

2. Kárpátok utca

15-ös villa (Nefejejs), 23 (Csilla), (XX század eleji épületek)

I.2.2. Gazdasági tevékenységek

I.2.2.1. Ásványviz palackozás

A palackozás 1806 óta folyamatos, csak rövidebb pangás jellemezte a világháborúk idején. A hagyományt a '89-es rendszerváltást követően az "Ásványvizek Királynője R.T." folytatta, ma ezt a tevékenységet a "Romaqua Group R.T." látja el.

A palackozási technológia állandóan modernebb lett, 1998-tól az "Ásványvizek Királynője R.T." társult a bukaresti "Comchim RT" - vel, két új töltősor már pillepalackba tölti a vizet; a német Krupp Corpoplast és az olasz Sasib Beverage cégek gépeit felhasználva.

2001-ben folytatódik a korszerűsítési folyamat, német és svájci (Netstal, Kronos) töltősorokkal bővítik a rendszert, újabban már a borszéki szénsavmentes forrásvizet is palackozzák.

Mint a román piacok listavezetője ez a töltőállomás megkapta az ISO 9001 nemzetközi minősítést.

A teljes mértékben magántőkével működő "Borszéki Romaqua Group RT" már nagyon sok oklevelet, érmét és kitüntetést mondhat magáénak.



2003-ban a palackozás 0, 25 l és 0, 75 l üvegek töltésével bővült. Ezek a beruházások új munkahelyeket teremtettek, jelenleg az üzemben 569-en dolgoznak.

A forgalom után (980. 000 mil. lej) a ROMAQUA GROUP S.A. BORSEC a megyében az első három legfontosabb vállalat közé tartozik.

1.2.2.2. Bányászat

A kitermelő ipar az altalajkincsek gazdagságának köszönhetően jelentős volt.

Ide sorolhatjuk a travertinbányát amely, 1819 óta működött, ezt a travertint használták többek között a Scanteia Ház, a Nép Háza és a bukaresti metró építésénél. A készlet kiürülése végett napjainkban a kitermelést leállították

Nem messze ettől a bányától kalcium és magnézium karbonátot tartalmazó kőzetet is kitermeltek, ezt porrá törték és sűrített állati takarmányként értékesítették.

Hévíz felől érkezve jobbra található a kőszénbánya, mely nemrég még 400 embernek adott munkát, ma már csupán 115-ön dolgoznak ennél az egységnél.

A geológiai készlet 1. 700. 000 t ebből kb. 36. 000 tonnát bányásznak évente, habár nagy kalóriaértékű, és jó minőségű barnaszén, az elavult technológia és a jelenlegi viszonyok bizonytalanná teszik ennek az iparágaknak a jövőjét.

1.2.2.3. Turizmus

A XIX. sz. második felétől Borszéket a fellendülés jellemzi. 1850-től kezdik építeni a források közelében a villákat. A vendégfogadásra még kevés hely van. A villák csak a nyári szezonban működtek a téli üdülésre nem voltak berendezkedve. Ekkor Borszék nyári üdülőnek számított, gyógykezelést nem végeztek. Évi 400 látogató fordult meg itt 1856-1863 között. 275-330 vendég érkezett 1864-1866 között, 1868-1874 között, pedig már 500-an látogattak borszékre.

1874 után megnő a vendégek száma, eléri az 1155-öt, de a világháborúk visszavetik a turizmust, csak 1948 után lendül fel ismét. Az államosítással a villák az Egészségügyi Minisztérium tulajdonába kerülnek, felújítják őket, klubokat nyitnak, Borszék felkészül 14. 000 turista fogadására.

1918 és 2001 között Borszék a szív és érrendszeri problémák, emésztőszervi megbetegedések kezelésére volt berendezkedve. Ez egy 12 szobás kezelőközpontból állt, a szakorvosok, asszisztensek, mentősök, fogorvosok, és laboratóriumok a teljes rehabilitációt biztosították.

A kezelőközpont a beutaltakon kívül ellátta az átutazókat, külföldieket is az év minden szakában.

A kezelést a következő helyiségekben végezték:

- Központi Pavilon - itt 120 személyt lehetett elhelyezni, a bázison 70 fürdőkád állt rendelkezésre, öltöző és pihenőkabinok, a medencében a meleg ásványvízfürdő mellett gyógytornát is alkalmaztak.
- Kezelőközpont (Poliklinika) - az orvosi ellátás mellett itt is működött gyógynövény-fürdő, masszázs, ülőfürdő, paraffin-pakolás, galvánfürdő, ultrabolyás kezelés, ezen kívül volt fizioterápiás, ultrahangos, ionizáló, mágneses kezelés is.
- Gyógytorna végzésére kialakított teremben a rehabilitációs gyakorlatokat végezték
- Működött egy olyan kabinet is, amely 20 beteg keringési rehabilitációját végezte.

A kezelőközpont működésének az egészség visszaadása volt a célja, valamint az, hogy csökkentse a munkaképtelenség idejét.

Az egységesen összehangolt folyamathoz hozzátartozott a szabadban való séta, a gyógytorna, a sportolás, a kikapcsolódás.

A fürdővállalat (SCAT) jelenlegi, hozzá nem értő, szervezőképtelen igazgatósága mindezen szolgáltatások megszűnéséhez vezetett.

B O R S Z É K

	1988			1998			2003		
	Db	Helyek	Turisták	Db	Helyek	Turisták	Db	Helyek	Turisták
Szállodák	-	-	-	1	68	1501	3	119	1400
Kemping	76	152	350	60	120	200	72	150	180
Villák	70	2690	18620	12	332	1507	11	257	565
Összesen	146	2842	18970	73	520	3208	86	526	2145

Ez a helyzet a tőkebefektetés hiányának a vendégfogadás elégtelenségének tulajdonítható.

A villák visszakerültek a magánszférába, az újra elindult turizmus pedig, csak a szállás és étkezés biztosítására vállalkozik.

Épültek villa-rendszerű házak, kis hotelek, felújítottak néhány magántulajdonban lévő villát

Jelenleg egyetlen gyógykezelést végző orvosi rendelő működik.

A városi tanács törekvései közé tartozik a fürdőhely fellendítése, emiatt kedvezményeket biztosít a beruházóknak.

Lehetőség van villa- és területvásárlásra is. A turizmus újjászületésével kevesebb lenne a munkanélküliek száma, csökkenne a szegénység, beindulna a város szociális fellendülése. A villák, hotelek területének a Tanács általi visszaszerzése a néhai fürdővállalattól jogilag nagyon bonyolult, sokszor kerül sor bírósági eljárásokra.

A 92-es dekrétum értelmében a területek a Városi Tanács tulajdonában vannak, ezeket olyan magánszemélyeknek vagy társaságoknak adná bérbe, akik szeretnék lendíteni a turizmus dőcögő szekerén.

I.2.3. A magántőke alakulása

A városban bejegyzett 84 kereskedelmi egység közül csupán 54 működik

A gazdasági tevékenység a következőképpen oszlik meg:

- kereskedelem 74%

- fafeldolgozás 12%
- építészet 5%
- szállítás 5%
- turizmus 3%

Néhány egyéni / családi vállalkozás is akad, az a következőképpen oszlik meg

- kereskedelem 5
- kisvállalkozás 16
- turizmus 2

Annak ellenére, hogy Borszéknek rengeteg turisztikai adottsága van, a turizmussal nagyon kevesen foglalkoznak a városban.

Annak érdekében, hogy a turizmus újra fellendüljön a Helyi Tanács, támogatja a befektetőket, azáltal, hogy szerződéseket köt, földet, területet ad bérbe a város területén.

Különbéle szerződéseket már meg is kötöttek, (43-at) melyek közt van az orvosi ellátásra vonatkozó, távközlést, turizmust elősegítő, vagy fakitermelésre vonatkozó szerződés.

POZITÍVUMOK

- az úthálózat elhelyezése megfelelő
- az ivóvíz-szolgáltatás az egész város területén létezik
- a fürdőtelep 90 %-a rendelkezik szennyvízhálózattal
- digitális telefonközpont és GSM térerő (Orange, Conex)
- a város nem zsúfolt
- domináns a zöldövezet
- a város hírneve



- lehetőség van téli sportolásra
- szép kilátás, tiszta levegő
- vendéglátás az év bármely szakában
- kirándulási lehetőség a környékre (Békási szoros, Neamt megyei kolostorok)
- lehetőség a turisztikai befektetésekre
- a helység télen-nyáron könnyen megközelíthető

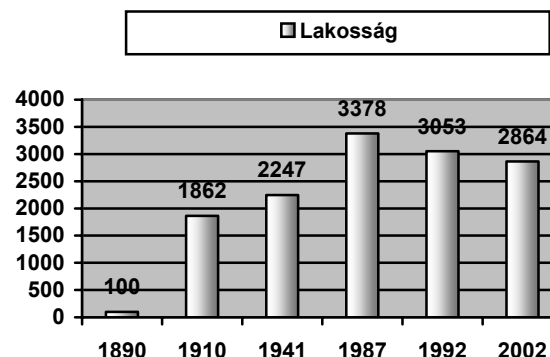
NEGATÍVUMOK

- a régi turisztikai infrastruktúra teljesen tönkrement
- a kezelőbázis használhatatlan
- az omladozó villák százalmas látványa
- hiányzik a kikapcsolódás vagy szórakozás lehetősége
- kevés a turisztikai szolgáltatás
- Alsóborszék csupán 30%-ban rendelkezik szennyvízcsatornázással
- a derítőállomás a szennyezés egyik elsődleges forrása
- a gazdasági tevékenység elsődlegesen a borvíztöltésre irányul a többi ágazat nem jelentős
- tőkehiány
- az épületek nagy része elhanyagolt állapotban van
- a hulladékgyűjtő telep nem környezetbarát
- az ivóvízellátó rendszer sürgős javításra és felújításra szorul.

I.3. A társadalom

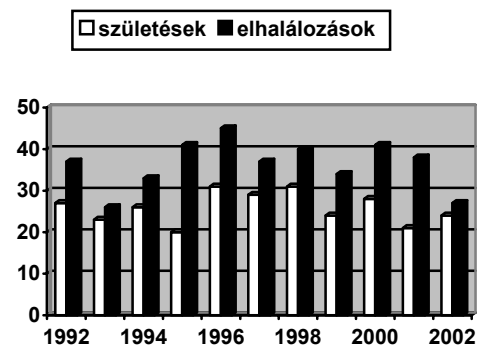
I.3.1. A népesség struktúrája és dinamikája

Amint a mellékelt ábra is mutatja, Borszék népessége folyamatosan nőtt egészen 1987-ig, ezután csökkenni kezdett, különösen 1989 után.



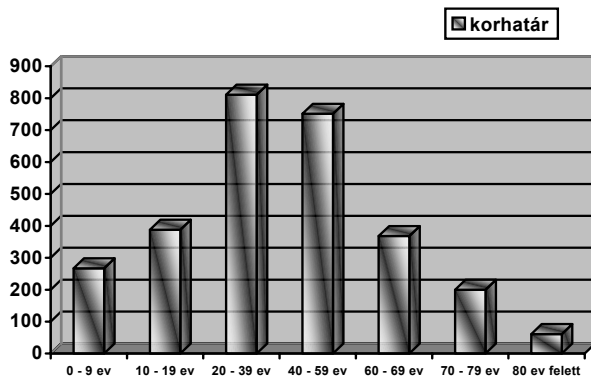
A népesség csökkenésének főbb okai

- a születési és elhalálozási arány, az élve született csecsemők száma jóval kevesebb, mint az elhalálozások száma



- a kivándorlás (a lakosság csaknem 6%-a) - a kivándorlók száma főként 1989 után növekedett meg, ez elsősorban a gazdasági helyzet kilátástalanságának tulajdonítható

Ország	Kivándoroltak száma
Magyarország	124
Németország	24
Kanada	5
Franciaország	4
Izrael	3
U.S.A.	2
Kuweit	2
Szlovákia	1
Brazília	1
Összesen	166



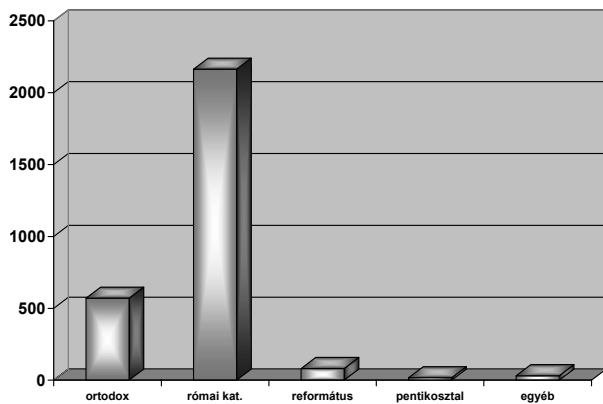
A nők aránya nagyobb (52 %) a férfiakéhoz (48 %) képest.

I.3.2. Nemzetiségi és vallási struktúra

Borszéken a lakosság nemzetiség szerint - a 2002-es népszámlálási adatoknak megfelelően - a következőképpen oszlik meg: 78 % magyar nemzetiségű, 21 % román és 1 % egyéb nemzetiségű.

Eddig jelentősebb etnikai konfliktusok nem voltak, a társadalom a békés együttélés és tolerancia jegyében él.

A vallási összetétel a következő képet mutatja:



I.3.3. Szociális gondozás

Városszinten a Polgármesteri Hivatal a következő szociális segélyeket biztosítja:

- A Polgármesteri Hivatal keretén belül működik a gyámhatóság, valamint a szociális gondozás. A 416 / 2001. törvény értelmében az egyedülálló, vagy alacsony jövedelemmel rendelkező családok szociális segélyben részesülhetnek. A biztosított összeget a családok / személyek havonta kapják. Ugyancsak ennek a szolgáltatásnak a keretén belül kezelik a sürgősségi eseteket, a fűtőanyag - pótlékot és a gyermeksegély kiutalását is.



		2002	2003
Szociális segélyek	Benyújtott dossziék száma	30	6
	Elfogadott dossziék száma	24	6
	Juttatás összege	114.563.000	98.718.000
Sürgősségi segélyek	Benyújtott dossziék száma	2	--
	Elfogadott dossziék száma	2	--
	Juttatás összege	10.000.000	--
Fűtéspótlék	Kérvények száma	67	55
	Juttatás összege	17.500.000	19.250.000
Segély újszülöttes családok részére	Kérvények száma	24	16
	Juttatás összege	33.600.000	22.400.000
Állami segély kiskorúak részére	Kérvények száma	27	20

- A 119 / 1997. törvény értelmében a gyerekes családok pótlékban részesülhetnek. Összesen 93-an igényelték ezt a pótléket. A benyújtott dossziékat, ellenőrzésük után az intézmény alkalmazottai a Hargita Megyei Munkaügy és a Társadalmi Szolidaritás szociális gondozói irodájához továbbítják.
- A Polgármesteri Hivatal alkalmazottaiként dolgoznak szociális gondozói státusszal olyan személyek, akik fogyatékosokat gondoznak. A személyeket egyéni szerződéssel alkalmazták, és joguk van a fizetett szabadsághoz, egészség biztosításhoz, és különféle társadalombiztosításokhoz. A 2003-as év végén 11 testi fogyatékosot számlált a város, ezek közül 3 kiskorú.
- Ugyancsak a Polgármesteri Hivatal keretén belül működik a gyámsági tanács és a szociális gondozás, mely a Caritas Szervezettel - az otthoni szociális és beteggondozást támogató szervezet - működik együtt. A Caritas szervezet otthoni szolgáltatásai a következők:
 - Egészségügyi ellátás: injekció, katéterezés, gyógyfürdők, gyógyszerellátás, vérnyomásmérés, masszázs, inhalálás, stb.
 - Alapvető segítség: fürdetés, öltöztetés, etetés, főzés, felvigyázás,

A szakképzett szociális gondozók száma: 2

A szolgáltatásban részesülők száma: 73

I.3.4. Kiskorúak védelme

- Jelenleg Borszéken 11 kiskorút tartanak számon, akik családoknál vannak elhelyezve. A családoknál való elhelyezés értelmében a család / személy jogában áll egy vagy több kiskorút befogadni, felnevelni, taníttatni. A befogadónak egy sor dokumentummal kell bizonyítania, hogy képes lesz ellátni ezt a feladatot. A befogadó családokat időnként ellenőrzi a gyámsági tanács.
- Napjainkban 4 borszéki származású gyerek él menhelyen. Ezen kiskorúak nevelésére és taníttatására a Polgármesteri Hivatal havonta 5.160.000 lejt fizet, egy, a Hargita Megyei Tanáccsal kötött szerződés értelmében.
- 2001-2003-ban a gyámsági és szociális gondozói tanács 85 szociális környezetrajzot készített a családoknál elhelyezett kiskorúak helyzetéről. Az ellenőrzések tárgya a gyerekek ellátása, taníttatása, nevelése és életkörülményeik vizsgálata voltak. A szociális ankét célja a pótlék kiutalása volt, némely esetben az elvált családok helyzetét mérték fel. Olyan eset is akadt, amikor a rendőrség igényelte a szociális ankét elkészítését.

I.3.5. A civil társadalom

I.3.5.1. A " PRO BORSZÉK " alapítvány

Az alapítvány 1996. december 16-án jött létre. Nonprofit, független a politikától. Főbb céljai a következők:

- kulturális események támogatása
 - helyi kiadványok (írott, elektronikus) támogatása
 - tanfolyamok szervezése
 - képzések anyagi támogatása
 - kulturális, sport, közéleti rendezvények támogatása és szervezése
 - a borszéki turizmus fejlesztésének támogatása
- Főbb magvalósítások:

- a " Források " című helyi újság működtetése
 - alkotótábor megszervezése minden évben
 - a Borszéki Napokon - mely a város legfontosabb eseményei közé tartozik - társszervező
 - több könyv kiadása: Nyüszkölés a feredőn s a nagy víz martján, Barangolás a múltban,
- Borszék és Maroshévíz a korabeli képeslapok fényében, Domus Historia, Borszék története képekben
- a Legszebb Park nevű verseny támogatása (a versenyben részt vettek a diákok, akik díjat nyerhettek)
 - a kulturális tevékenységek finanszírozása
 - Mikulás és Karácsonyi ajándékosztás
 - a fúvószenekar anyagi támogatása (tandíj a karmesternek, hangszerek javítása, egyenruhák vásárlása)
 - Gyermeknap ajándékosztás
 - idegen diákok anyagi támogatása
 - betlehemezők útiköltsége és étkeztetése
 - a 2003-as Szilveszteri utcabál társszervezője

I.3.5.2. A Borszéki iskola egyesület

2003-ban alakult, nonprofit szervezet céljai:

- a támogatás, az anyagi segítségnyújtás iskolai ösztöndíjak formájában.
- iskolai táborok, versenyek, kulturális, sport, művészeti és turisztikai tevékenységek támogatása
- tanulmányi ösztöndíjak
- az iskola technikai felszereltségének javítása

Az egyesület jövedelme elsősorban adományokból, támogatásokból áll.

Tagjainak száma jelenleg 25.

I.3.5.3. A Borszéki ifjúsági fórum

A B.I.F. független, nonprofit intézmény, fő célja a borszéki fiatalok összefogása és azok tevékenységének koordinálása.

A fórum főbb célkitűzései a következők:

- kulturális, szórakoztató és sportesemények szervezése nem csak fiataloknak
 - más ifjúsági szervezetekkel való kapcsolattartás
 - tapasztalatcsere és együttműködés az országban és külföldön
 - különféle előadások szervezése
 - versenyek és műsorok szervezése a jelentősebb eseményekkor (Borszéki Napok, Karácsony, Húsvét, Bálint Nap, Halloween, December1, stb.)
 - környezetvédelem
 - tájékoztató iroda létrehozása
 - ifjúsági tanácsadás az állásbörze, családi és pályaválasztási tanácsadás, különféle kiadványok.
- A B.I.F. tagja lehet bármely fizikai személy, aki egyetért a szervezet céljaival, valamint anyagilag vagy erkölcsileg támogatja annak aktivitását.

I.3.5.4. A síegylet

Szintén nonprofit intézmény, a borszéki veteránsízők hozták létre, azzal a céllal, hogy fejlesszék,



támogassák a sízést ezen a vidéken, működési elvei megegyeznek a Román Síegyesület - Biatlon-szabályaival. Egyéb céljaik közt szerepel az egyéb ilyen típusú, belföldi és külföldi egyesületekkel való kapcsolattartás, a fair-play , becsületes verseny elvének betartása.

Főbb célkitűzései a következők:

- sípálya és felvonó létesítése
- versenyek szervezéséhez szükséges felszerelés beszerzése
- sí tanfolyamok szervezése
- más sí egyletekkel való együttműködés
- a téli sportok iránti érdeklődés felkeltése különféle (írott, audiovizuális) kiadványok szerkesztése és terjesztése útján

A Sí egyesület jövedelme a kiinduló tőkéből, a tagok hozzájárulásából, a tőke legális befektetéséből, származó haszonból, a városi költségvetésből, saját aktivitásból származó jövedelemből, támogatásokból és adományokból tevődik össze.

I.3.5.5. A vendégvárók Szövetsége

2000-ben alakult, hivatalosan 2002-ben jegyezték be, célja a turizmus fellendítése.

A Szövetség tevékenysége során igyekszik különféle turisztikai szolgáltatásokat nyújtani az üdülőknek, létrehozott egy turisztikai irodát, tájékoztató füzeteket adott ki.

A weboldal, az iroda és a tájékoztató füzetek bemutatják a városban lévő szállás-, szórakozás- és egyéb lehetőségeket.

Jelenleg borszéken kb. 500 személy számára létezik szálláshely (hotelek, villák, camping, magánházak, valamint 6 vendéglő).

A Szövetség 18 tagot számlált a létrehozásakor, most 16 tagú, a legtöbb tagja magánvállalkozó, vagy kereskedelmi társaság.

A Vendégvárók Szövetségének tevékenységei főként a Hóünnepély szervezése, kiállítások, megbeszélések valamint a turizmus promoválása és a turisztikai szolgáltatások minőségének növelése.

I.3.6. Oktatás és kultúra

I.3.6.1. Oktatás

Borszéken egy óvoda és egy általános iskola működik, mindkettő román illetve magyar nyelvű.

Az 1999-2000-es tanévtől az iskolában egy pincérszakács profilú szakmunkásképző iskola is működik (a 2004-2005-ös tanévtől az osztály profilja pincérelárusító). 2001-ben, pedig humán profilú esti tagozat is indult.

A 1995-2002-es tanévekben a tanulók száma a következően alakult:

ÉV	Ovodások	Iskolások
1995 – 1996	128	298
1996 – 1997	102	277
1997 – 1998	101	299
1998 – 1999	91	296
1999 – 2000	95	315
2000 – 2001	95	314
2001 – 2002	99	329

A 2003-2004 –es tanévben pedig:

- óvodások 121 tanuló (román tagozat 34 / magyar tagozat 87)
- I - IV. oszt 106 tanuló (román tagozat 33 / magyar tagozat 73)
- V – VIII 141 tanuló (román tagozat 27 / magyar tagozat 114)
- Szakiskola 13 tanuló (magyar tagozat)
- esti tagozat 15 tanuló (magyar tagozat)

Az iskolában különféle csoportok, körök működnek, mint pl. a cserkészek tevékenysége, a környezetvédő csoport, kerámiakör, stb.

A tanügyben dolgozók száma és státusza állandó változásban van; majdnem minden évben módosul az összetétel, annak következtében, hogy egyes tanárok egyéb munkahely után néznek (ennek fő oka az alacsony bérezés), mások szakképesítést nyernek, vagy egyetemre iratkoznak be (általában távoktatásra).

B O R S Z É K

A 2003-2004-es tanévben, a tanügyben dolgozók száma a következő volt:

- összes tanügyi alkalmazott 27
- szakképzett tanárok / tanítók 22
- szakképzetlen helyettesek 3
- egyetemet végző helyettesek 2
- egyéb alkalmazottak 8

Az iskola keretében több szakkör működik:

Kör neve	Létszám	Tevékenység
cserkészek	50	cserkésztalálkozók, táborok, versenyek
Zöld Szív	80	környezetvédelem (vizek, növények, állatok)
kerámiakör	50	esztétikai érzék fejlesztése
De Angelis gyerekkórus	30	kórustalálkozók bel és külföldön
Művészeti népiskola	30	zenélés különféle hangszeren, fellépések a városban szervezett rendezvényeken.

Az iskolában 22 tanterem létezik, ezek közül 6 tanterem teljesen felújított állapotban van (új bútor, hajópadló), a többi tanterem felújítására a következő években kerül majd sor, minden évben 2-3 terem modernizálását végzik el.

Az informatika kabinetben 10 db 486-os típusú számítógép van.

Az előző években úgy az iskolát, mint az óvodát ellátták termopan ajtókkal és ablakokkal. A tanárok rendelkezésére áll egy nyomtató és egy fénymásoló. Ezeket a pedagógusok ingyen használhatják, amennyiben az általuk nyomtatott vagy fénymásolt anyag a tanítási folyamathoz szükségeltethetik.

A tornaterem ugyan fel van szerelve zuhanyzóval és mosdóval, ez azonban sürgős javításra szorul.

Az iskola és óvoda épületének központi fűtése van.

I.3.6.2. Kultúra

A város kulturális eseménynaptár a 2004-es évre a következő volt:

január Karnevál, Hóünnepély

február Bálint Nap, Lőrinc Pál emlékverseny
 március megemlékezés - 1848 március 15
 június turisztikai idény megnyitása, Hargita Megyei Napok
 július képzőművészeti tábor, fúvószenekar találkozó
 augusztus Borszék Napok, Szent István napi búcsú
 október megemlékezés - 1849 október 6
 december Mikulás, Karácsony

A rendezvényekhez szükséges pénzüsszeget a kultúrotthon pályázatok útján, helyi támogatóktól, a Polgármesteri Hivataltól, vagy a Megyei Tanácstól kapja.

Borszéken két kultúrotthon is működik, a felsőborszéki kultúrotthonban van a könyvtár, amelyben kb. 36.000 könyv áll az olvasók rendelkezésére. Az alsóborszéki kultúrotthonban is található egy 6000 példányt számláló könyvtár. Az alsóborszéki kultúrotthonban van a fúvószenekar próbaterme, valamint egy előadóterem; mindkét épület, de főleg az alsóborszéki sürgős renoválásra szorul.



Borszéken néhány együttes is működik némelyik régebbi, akadnak próbálkozások újabb együttesek létrehozására is, főleg fiatalok és iskolások körében.

Együttes	Létesült	Tagszám	Tevékenységek
Fúvószenekar	1926	36	találkozók, koncertek, táborok
Cantum Novum Kórus	1930	30	kórustalálkozók, helyi események
Néptánc és mazsorett csoport	2004	22	helyi fellépések

Ezekon kívül van néhány könnyűzenei, illetve moderntánc együttes (Nagy Duó, Galaxis, Yoyo) melyek a különféle szórakoztató rendezvények állandó fellépői.

I.3.6.2. Sport és szórakozás

Borszéken a sportolás az 1918 - 1920-as évek táján kezd népszerűvé válni.

1920-ban a városnak már labdarúgó egyesülete volt, mivel ez a sportág volt a legkedveltebb.

A labdarúgás mellett a kedvenc sportok közé tartozott az alpesi sízés, korcsolyázás, tekézés, asztali teniszezés, sakkozás úgy a helyi lakosság, mint a turisták körében.

Azon vendégek, akik kezelésre vagy pihenni jönnek, nagyon kedvelik a gyalogtúrákat, és kirándulásokat.

A futball pályát 1925-ben építtette Valtzer, az akkori fürdővállalat igazgatója majd 1930-ban felújították.

Néhány évvel ezelőtt a Nádas sportbázis is működött Borszéken, egy természetes jégpálya, úszómedence, teke és tenispálya, napjainkban már egy sem használható közülük.

I.3.7. Egészségügy

Az egészségügyi ellátást egy családorvos rendelő, egy fizioterápiai rendelő, egy mentőállomás, egy otthoni betegápoló központ, egy gyógyszertár biztosítja. Tervek vannak egy fogászati rendelő létrehozására is.

A lakosság egészségi állapotát befolyásolja az egészségügy csökkenő állami támogatottsága, a növekvő munkanélküliség, az alacsony életszínvonal,

és a rosszul működő egészségügyi reform is. Ezek a tényezők hozzájárulnak a népességszaporulat csökkenéséhez is, az utóbbi 10 évben az elhalálozások aránya jóval magasabb, mint a születéseké.

A születési hányados csökkenő:

1992	10,149 ‰
1993	8,024 ‰
2002	8,729 ‰
2003	8,030 ‰

Az elhalálozási hányados, pedig növekvő tendenciát mutat:

1992	8,988 ‰
1993	7,716 ‰
2002	10,824 ‰
2003	10,474 ‰

Az elhalálozás oka elsősorban a szív- és érrendszeri megbetegedések, és az emésztőrendszer megbetegedései valamint a rosszindulatú daganatok.

Az elhalálozást okozó betegségek a következők:

Szív és érrendszeri betegségek:

1992	2.985,07 ‰ ₀₀₀₀
1993	3.194,02 ‰ ₀₀₀₀
2002	9.713,48 ‰ ₀₀₀₀
2003	10.342,41 ‰ ₀₀₀₀

Cukorbetegség:

1992	417,904 ‰ ₀₀₀₀
1993	524,669 ‰ ₀₀₀₀
2002	1.958,04 ‰ ₀₀₀₀
2003	2.202,79 ‰ ₀₀₀₀

B O R S Z É K

Egyéb okok:

1992	805,97 ‰ ₀₀₀₀
1993	956,79 ‰ ₀₀₀₀
2002	1.608,39 ‰ ₀₀₀₀
2003	1.748,25 ‰ ₀₀₀₀

Mindezen betegségek kialakulásáért ugyancsak az alacsony életszínvonal, az érdektelenség okolható.

Az emberek a nem megfelelő megelőző egészségügyi nevelés miatt nem ismerik fel problémáikat, elhanyagolják egészségüket.

Említhetünk azonban pozitívumokat is, így a szakmai betegségek az utóbbi 10 évben lecsökkentek, ez elsősorban a tiszta levegőnek, az egészséges környezetnek és nem utolsósorban annak a ténynek köszönhető, hogy Borszákon nem működnek környezetszennyező vállalatok.

Borszákon a pajzsmirigy betegségnek nagyon alacsony az aránya, az ország többi részéhez viszonyítva.

Megalakult az otthoni beteggondozói szervezet is, mely nagy segítséget nyújt az öreg, vagy mozgásképtelen betegek állandó felügyeletében és gondozásában.

Az iskoláskorúak körében is akadnak problémák, különösen nagyszámú a csont-gyenge gyerek, ami a helytelen, elégtelen táplálkozás következménye. Ennek a betegségnek egy másik oka a kevés napsütés.

Az egészségügyi ellátás legfőbb problémája az állandó ügyeletos orvosi szolgálat visszaállítása, hiszen a legközelebbi kórház 26 km-re van a várostól.

Szükséges továbbá egy családtervezési rendelő létrehozása, ilyen módon könnyebben megtörténhet a fogamzásgátló készítmények szétosztása is.

I.3.8. Közbiztonság

A jó szervezésnek, a rendőrség munkájának, a megelőző intézkedéseknek, a rendőrök és a lakosság együttműködésének tudható be az a tény, hogy az utóbbi 3 évben nem történtek olyan események, melyek negatívan befolyásolták volna a közrendet Borszákon.

A jogállamban védeltséget élvező magán- és állami tulajdon nem sérült, az emberek életét és testi épségét nem fenyegették bűncselekmények.

A közrend megőrzésére irányuló intézkedések békés, nyugodt, munkavégzésre alkalmas légkört teremtettek, hangsúlyozták az emberek és tulajdonaik biztonságát. Ilyen körülmények között a bűncselekmények száma jóval alacsonyabb Borszákon, mint az ország többi részében.

A rendőrség jobb körülmények között végzi a munkáját, folyamatos a rendőrök továbbképzése, meghatározóvá vált az az álláspont, mely szerint a rendőr az állampolgár és a törvény védelmezője.

Az országos felmérések szerint Borszék sereghajtó a bűnözés terén, ez magyarázható, mint helyi jellegzetesség is, de a rendőrség megelőző intézkedéseivel is.

A megelőző, nevelő intézkedések célja olyan életmód kialakítása melyben, biztonságban érezheti magát a város lakó és turista egyaránt.

A rendőrség munkáját segíti hasonló elképzelésekkel és törekvésekkel a Román Csendőrség egysége is.

POZITIVUMOK

- képzett munkaerő
- jó a közbiztonság
- egészséges környezet
- kulturális élet - kórus, fúvószenekar, együttesek
- helyi rádió és újság
- megfelelő szintű nevelés
- szociális ellátás
- civil szervezetek létezése
- megfelelő szintű oktatás
- jó egészségi állapot

NEGATÍVUMOK

- hagyományörzés hiánya
- kevés munkahely
- fiatalok kivándorlása
- kórház hiánya
- középiskolai oktatás hiánya



II. MÁSODIK RÉSZ - HELYI FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSI TERVEZET

II.1. ÁLTALÁNOS CÉLKITÜZÉSEK

A közép és hosszú távú városfejlesztések általános célkitűzései a következők:

- a. Az alapvető infrastruktúra fejlesztése
- b. Általában a turizmus fellendítése és főképp a balneo-turizmus újraindítása
- c. A gazdaság fellendítése
- d. Az életszínvonal növelése
- e. Az iskolázottsági és műveltségi színvonal emelése
- f. Városrendészeti megújulás
- g. A flóra és fauna sokszínűségének megőrzése

Ez a fejlesztési stratégia városunk létfontosságú fejlesztési irányvonalát próbálja elemezni. a következők figyelembe vételével készült:

- Flexibilitás – lehetőséget ad a menetközben változtatásokra – ezáltal az előre nem látható problémák, helyzetek befoglalásának ad lehetőséget
- A magán tőke lehetőségeinek feltárása – befektetési lehetőségek valamint közjavak kivitelezésére kötött partnerszerződések
- Életminőség javítása – az új munkahelyek létesítésének a lehetőségei valamint a turisztikai szolgáltatások létrehozása, fejlesztése az életszínvonal emelkedését eredményezi
- Szociális problémák mérséklése – szociális lakások építése, szociális segélyre szorulóknak nyilvántartásba vétele és a segítség mibenlétének feltárása
- A flóra és fauna sokszínűségének megőrzése

A befektetési lehetőségek bemutatása mellett, fontosnak tartottuk a településünk történelmének ismertetését is, ez által kihangsúlyozván a turisztika történelmi folytonosságát is. A fejlesztési stratégia fő célja a néhai Borszék hírnevének újraszületése, amely a jelenlegi problémák java részének orvoslását is jelentené.

Az összes érintett döntéshozatali tényező tudatában van annak, hogy a turizmus és az ásványvíz palackozás a helyi gazdaság legjelentősebb hányadát kell kitegye.

II.2. A közigazgatás megerősítése

Borszék város Polgármesteri Hivatala, mint a hosszú távú fejlesztés megvalósítója és egy európai integrációs útvonalon haladó város elöljárósága, szükségszerűen meg kell erősödjön a közigazgatás úgy a döntéshozatali, mint a végrehajtási szférájában. A fejlesztési stratégia kidolgozása egy teljesen új praxis a helyi közigazgatás számára.

A Hosszú Távú Fejlesztési Terv célkitűzéseinek megvalósítása érdekében, a Polgármesteri Hivatal, mint közigazgatási szerv, olyan lépéseket kell folyamatosítson, amely új tőke beáramlást, az emberi erőforrások jobb felhasználását, valamint a felelősségek, újraértékelését fogja eredményezni.

II.2.1. Megvalósíthatósági feltételek

Borszék város Önkormányzata valamint a Polgármesteri Hivatal e Terv megvalósítása érdekében, többek között, a következőket kell, hogy tegye:

- A helyi közigazgatás managementjének a javítása, beleértve az előrelátási-tervezési és könyvelési szakterületeket is
- A helyi adók és illetékek nagyságának meghatározási mechanizmusának a javítása
- A befektetések fejlesztése és tervszerűsítése
- Közjavak kivitelezésére kötött partnerszerződések létrehozása
- A gazdasági fejlődés létrehozásának feltételein való könnyítések

B O R S Z É K

- A lakosság érdekeinek figyelembe vétele a döntéshozáskor
- Másfelől egy állampolgár-központú közigazgatás létrehozása valamint az átláthatóság érdekében szükséges:
- A lakosság effektív konzultálási mechanizmusának létrehozása, annak érdekében, hogy az állampolgároknak nyújtott szolgáltatások a megfelelő nívót elérjék, valamint a visszajelzések kiértékelése
 - Az informatika valamint a közléstechnika új lehetőségeinek kihasználása
 - Minőségi szolgáltatások, ami a gondolkodásmód változásából, eredményirányú hajlékony problémamegoldási módozaton és hatékonyságon fog alapulni
 - Szolgáltatások összevonása – az állampolgárok igényeinek megfelelően. Egységes ügyintéző iroda létrehozása, telefonos és internetes szolgáltatások kivitelezése.

A közérdekű irányvonalak, politikák valamint ezek megvalósítására szánt erőforrások előrelátása átlátszó módon kell, hogy történjen, ami lehetővé teszi közösségünk állampolgárainak széleskörű konzultációját, véleménynyilvánítását.

II. 2. 2. A humán erőforrások kezelése

A közigazgatás nívójának emelése érdekében szükséges a közalkalmazottak képezésének, képezésének folytonos követése és frissítése. Ez a szakosított képzéseken és továbbképzéseken való részvétellel oldható meg, amely a következő témakörökben valósul meg:

- Közigazgatási fejlesztési stratégiák;
- Területrendészeti továbbképzések;
- Mass-media és egyéb nyilvánosság;
- Európa Uniós pályázatok kivitelezése és kezelése;
- Közbeszerzések;
- A helyi közszolgáltatási rendszerek működtetése.

Egy ugyancsak fontos terület, a humán erőforrások kezelése valamint a közalkalmazottak felelősségtudatának és szakmai függetlenségének a növelése. Ez elérhető a következőkkel:

- A belső működési szabályzat napirenden tartása;
- Az alkalmazottak hatáskörének meghatározása, követése és nyilvántartása;
- Minden alkalmazott tevékenységének fontosságának tudatosítása;
- A szakirodák közötti együttműködés fejlesztése

II.2.3. Pénzügyi erőforrások

A városunk költségvetése a közösség szükségletei, és ennek a megvalósítási lehetőségei közötti kompromisszumot tükrözi. A helyzet következménye a pénzügyi erőforrások körülményes szétosztása, valamint a bevételek maximális hatékonysággal való felhasználása.

**BORSZÉK VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
KÖLTSÉGVETÉSE**

Ezer lejben

		2000	2001	2002	2003	2004	ELŐLÁTVA 2005
	JÖVEDELEM	3. 991. 960	9. 073. 502	11. 213. 364	21. 609. 619	26. 135. 416	29. 390. 474
1	ÖSSZ JÖVEDELEM – amiből:	3. 603. 618	8. 609. 441	10. 508. 032	13. 625. 671	18. 702. 297	22. 353. 914
2	Saját jövedelem	1. 263. 672	2. 006. 787	2. 913. 545	4. 183. 575	12. 656. 446	16. 007. 810
3	Kurrens jövedelem	986. 403	2. 001. 930	2. 907. 498	3. 958. 139	5. 595. 717	8. 271. 919
4	Fiskális jövedelem	725. 709	1. 147. 745	1. 803. 037	3. 034. 202	3. 612. 911	6. 875. 919
28	Nem fiskális jövedelem	260. 694	854. 185	1. 104. 461	923. 937	1. 982. 806	1. 396. 000
49	Tőke jövedelem	277. 269	4. 857	6. 047	9. 081	910. 667	1. 606. 000
	Speciális célú jövedelem				216. 355		
55	Állami költségvetésből juttatott jövedelem	2. 261. 720	6. 407. 369	7. 594. 487	9. 442. 096	12. 195. 913	12. 475. 995
67	Anyagi támogatás	78. 226	195. 285				
85	Kölcsönök						
1	Egyéb saját jövedelmek	388. 342	464. 061	705. 332	7. 983. 948	3. 063. 583	3. 510. 200
1	Költségvetésen kívüli jövedelmek					4. 369. 536	3. 526. 360
	KÖLTSÉGEK	4. 013. 525	8. 781. 163	10. 974. 923	20. 399. 541	17. 861. 080	29. 390. 474
89	ÖSSZ KÖLTSÉGEK – amiből:	3. 617. 373	8. 353. 327	10. 297. 105	13. 330. 469	15. 175. 937	22. 353. 914
90	Kurrens költségek	3. 456. 780	8. 313. 148	9. 626. 307	12. 938. 691	14. 358. 223	20. 223. 914
125	Beruházás	160. 593	40. 179	670. 798	299. 224	817. 714	1. 630. 000
145	Tartalék						500. 000
148	Adminisztrációs költségek	1. 299. 556	2. 014. 087	2. 349. 282	3. 369. 828	3. 522. 838	4. 293. 445
161	Szocio-kulturális költségek	916. 879	3. 893. 997	4. 805. 055	5. 850. 619	7. 246. 112	8. 139. 449
293	Közzolgáltatások és fejlesztések	1. 272. 269	2. 279. 412	2. 942. 027	3. 868. 436	3. 582. 873	3. 504. 420
320	Környezetvédelem és zöldövezetek						1. 788. 200
340	Utak karbantartása	188. 182		29. 010	33. 436	637. 302	3. 990. 000
404	Polgárvédelem és tűzoltóság	128. 669	154. 200	157. 881	89. 565	126. 182	138. 400
432	Átutalások (árvaházak, hozzájárulások)		11. 631	13. 850	26. 031	60. 630	
476	Tartalék						500. 000

B O R S Z É K

	Speciális célú költségek				92. 554		
482	Excedens / Deficit	-13. 755	256. 114	210. 927	295. 202	3. 526. 360	
10	Egyéb saját költségek	396. 152	427. 836	677. 818	7. 069. 072	2. 126. 233	3. 510. 200
	Excedens / deficit	-7. 810	36. 225	27. 514	914. 876	937. 350	
5	Költségvetésen kívül					558. 910	3. 526. 360
	Excedens / deficit					3. 810. 626	

II.3. Jellegetes célkitűzések és elsődleges szükségletek**II.3. 1. Infrastruktúra fejlesztés**

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleges érték	Kivitelezés	Partnerek	Kiértékelés és követés
1.	Az ivóvíz hálózat bővítése és felújítása	Helyi költségvetés Külső erőforrások	2,5 millió \$	2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
2.	A „Bujdosó” vízének befogása, az ivóvíz hozamának növelése érdekében	Helyi költségvetés Külső erőforrások	0,9 millió \$	1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
3.	A szennyvíz elvezető hálózat bővítése és felújítása	Helyi költségvetés Külső erőforrások	3.5 millió \$	2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	A derítő állomás bővítése és modernizálása	Helyi költségvetés Külső erőforrások	6,5 millió \$	1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
5.	Az áramszolgáltatási rendszer fejlesztése	S.C. ELECTRICA S.A.	164,8 milliárd lei	2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
6.	A közvilágítási rendszer bővítése és felújítása	Helyi költségvetés Külső erőforrások		1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
7.	Egy ökológikus szeméttelp létrehozása	Helyi költségvetés Külső erőforrások	1,5 millió \$	2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
8.	Az országos gázszolgáltató rendszerrel való csatlakozás	Helyi költségvetés Külső erőforrások		3 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető



II.3.2. Úthálózat rendezés

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleges érték	Kivitelezés	Kivitelezés	Kiértékelés és követés
1.	Kerülőút építése (kb. 1,5 km) amely a DN 15 – s forgalmát a városon kívülre irányítaná	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
2.	Az útelágazások karbantartása és megfelelő útjelzőkkel való ellátása	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
3.	A járdahálózat bővítése és karbantartása	Helyi költségvetés Külső erőforrások		1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	A kőbánya fele vezető út átalakítása a fürdőtelep második megközelíthetősége végett	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
5.	A turisztikai utak és útvonalak bővítése és karbantartása	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető

II.3.3. Balneoturizmus újraélesztése

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleges érték	Kivitelezés	Kivitelezés	Kiértékelés és követés
1.	Kezelő központ létrehozása	Külső erőforrások	12 millió €	2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
2.	Turisztikai szolgáltatások bővítése	Helyi költségvetés Külső erőforrások		4 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
3.	Turisztikai mellék-tevékenységek fejlesztése	Helyi költségvetés Külső erőforrások		5 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	Kikapcsolódási infrastruktúra létrehozása: Fedett uszoda, Mesterséges tó, kikapcsolódási célokra, Korcsolyapálya, Sípálya, felvonóval.	Külső erőforrások		5 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető

II.3.4. A gazdasági potenciál növelése

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleges érték	Kivitelezés	Kivitelezés	Kiértékelés és követés
1.	A biotechnológián alapuló mezőgazdaság felkarolása	Külső erőforrások		5 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető DGAIA
2.	Korszerű piac megépítése és felszerelése	Helyi költségvetés Külső erőforrások		1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
3.	Az erdei gyümölcsök, gombák, gyógynövények helybeli feldolgozása	Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	Magánkezdemenyezés támogatása	Helyi költségvetés Külső erőforrások			Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
5.	Turizmus fellendítése	Külső erőforrások		10 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető

II.3.5. Életminőség javítás

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleges érték	Kivitelezés	Kivitelezés	Kiértékelés és követés
1.	Állandó orvosi ellátást biztosító központ létrehozása	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető DJSP
2.	Orvosi ellátásos aggmeház létesítése	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető DJSP
3.	Napközi működtetése	Helyi költségvetés Külső erőforrások		1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	Patika működtetése Alsó Borszáéken	Helyi költségvetés Külső erőforrások		1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető DJSP
5.	A közszállítás bővítése és rendszerezése	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
6.	Bérlakások építése	Külső erőforrások		3 év	Közigazgatás Magán tőke ANL	Polg. Hivatal Befektető ANL

**II.3.6. Nevelés és kultúra**

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleges érték	Kivitelezés	Kivitelezés	Kiértékelés és követés
1.	A szakiskola bővítése közéleti és turisztikai szakosztályokkal	Helyi költségvetés Külső erőforrások			Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető I.J.Şc.HR
2.	Hosszabbított programú óvoda működtetése (a szükségleteknek megfelelően)	Helyi költségvetés Külső erőforrások			Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető I.J.Şc.HR
3.	A kulturális tevékenységeknek szánt létesítmények modernizálása / létrehozása	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	Multifunkcionális tornaterem létesítése a megfelelő felszereléssel együtt	Helyi költségvetés Külső erőforrások		1 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
5.	A hagyományos rendezvények fenntartása és mediatiszálása	Helyi költségvetés Külső erőforrások			Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
6.	Hagyományőrző Múzeum létrehozása	Helyi költségvetés Külső erőforrások			Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető

II.3.7. Lakótelepi szükségletek

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleges érték	Kivitelezés	Kivitelezés	Kiértékelés és követés
1.	A fürdőtelep az UNESCO műemlékvédelmi vagyonába való felvétele	Helyi költségvetés Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
2.	A történelmi központ restaurálása és a műemlékké nyilvánított épületek rendezése	Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető

B O R S Z É K

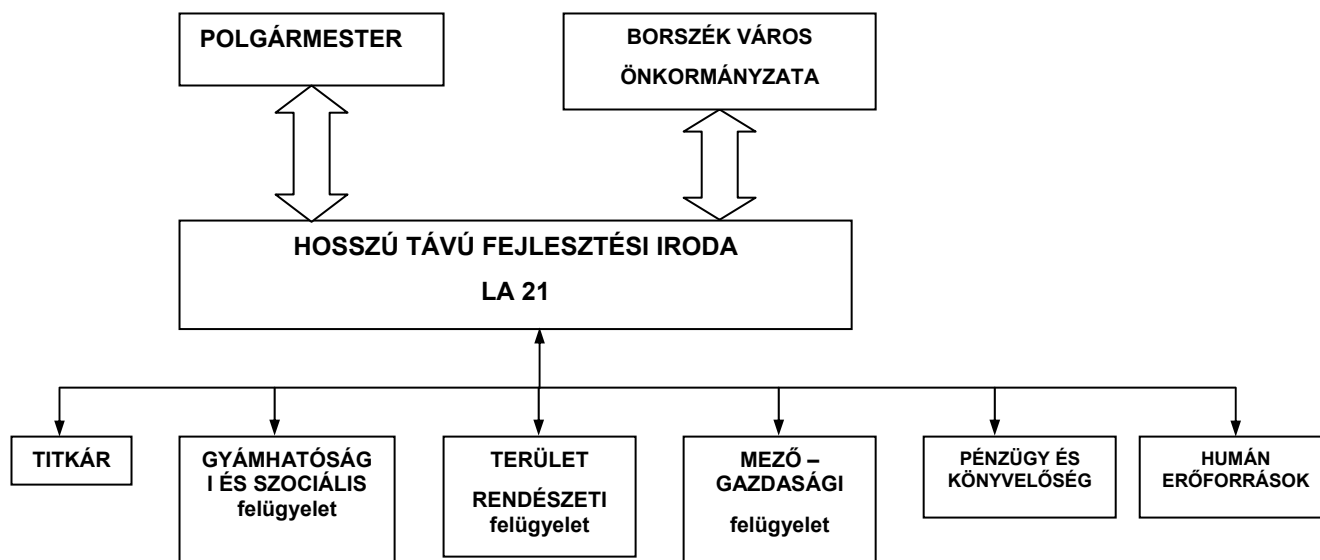
3.	Új parkírozó helyek létrehozása és a meglévők bővítése, felújítása	Helyi költségvetés Külső erőforrások		3 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	A funkcionális területek kijelölése, elhatárolása	Helyi költségvetés		1 év	Közigazgatás	Polg. Hivatal
5.	A fürdőtelepi forgalom szabályozása	Helyi költségvetés		2 év	Közigazgatás	Polg. Hivatal

II.3.8. Környezetvédelmi sürgősségek

	Célkitűzés	Pénzügyi erőforrás	Hozzávetőleg es érték	Kivitelezés	Kivitelezés	Kiértékelés és követés
1.	A szeméttelep ökológussá tétele	Külső erőforrások		3 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
2.	Az erdőállomány újratelepítése	Helyi költségvetés Külső erőforrások DS. HR			Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető DS HR
3.	Vadaskert létrehozása	Külső erőforrások		2 év	Közigazgatás Magán tőke	Polg. Hivatal Befektető
4.	Meteorológiai állomás létesítése	Külső erőforrások			Közigazgatás ANMH	Polg. Hivatal ANMH



II.4. Kiértékelési, megvalósítási és Követési struktúrák



A felsorolt tennivalók megvalósításának nyomon követése a közigazgatás részéről egy egységes felmérési rendszert igényel. Ezáltal nem csak a megvalósítást lehet felügyelni, hanem a hatásukat is a közösségre.

Abból kiindulva, hogy a hosszú távú fejlesztési terv egy lényeges változást képez a természettel kapcsolatos gondolkodásmódunkon is, mármint olyan szempontból, hogy tudatosodik az a tény, hogy a gazdasági fejlődés nem a környezetünk kárára, hanem annak ápolásával, értékeink megőrzésével fog történni, egy sorozat hatékonyság mutatót kellett meghatározni, amelyek az elért hatásokat megfelelően tükrözik.

Ez a megközelítés, amelyben a hatékonyságmutatók tükrözik mind az életszínvonalat, mind a gazdasági fejlődést valamint a környezetre tett hatásokat is egy korrekt, valós kiértékelési lehetőségre ad esélyt.

A kritériumok, amelyek a hatékonyságmutatók kiválasztásának az alapján álltak a következők:

- Változásra érzékenység,
- Adat megbízhatóság,
- Fontosság,

- Kifejező képesség,
- Mérhetőség,
- Könnyű értelmezhetőség és megérthetőség.

A felsorolt kritériumok alapján történő válogatás után a következő hatásjelzőket vettük figyelembe:

Témakör	Hatásjelző	Adat beszerzési lehetőség, szakterület
<i>Szocio-gazdasági jellemzők</i>		
Lakosság	Összlakosság	Megyei Statisztikai Hivatal (DJS)
	Életkor és nem szerinti összetétel	DJS
	Gazdaságok száma	Mezőgazdasági iroda
Etnikai összetétel	Magyar anyanyelvű lakosság (%)	DJS
	Román anyanyelvű lakosság (%)	DJS
	Más nemzetiségek (%)	DJS
Vallási összetétel	Vallás hovatartozási összetétel (%)	DJS
Lakáshelyzet	A lakások állapota és kényelme	Területrendészet
	Bérlőházakban lakók száma	Adók és illetékek
Építészeti vagyon	Templomok, villák, kutak	Területrendészet
	Történelmi jelentőségű helyek	Területrendészet
Turizmus	Turisták száma	Turisztikai tevékenységet végző cégek
	Kezelések száma	Turisztikai tevékenységet végző cégek
Munkaerő piac	Munkanélküliek száma	AJOFM
	Munkanélküliek hányada	AJOFM
	Aktív munkaerő hányada	AJOFM
	Átlagjövedelem	AJOFM
Befektetések	Befektetések nagysága (tevékenység szerint)	Kereskedelmi Kamara
	Külföldi befektetések nagysága	Kereskedelmi Kamara
	Létrejött munkahelyek száma	AJOFM
Gazdasági tevékenységek	Bejegyzett új cégek száma	Kereskedelmi Kamara
	Tevékenységi megoszlás (%)	Kereskedelmi Kamara
	Egyéb engedélyezett tevékenységek	Polgármesteri Hivatal
Társadalombiztosítás	Társadalmi segélyben részesülők száma	Gyámhatóság
	Fűtés segélyben részesültek száma	Gyámhatóság



	Családokhoz helyezett kiskorúak száma	Gyámhatóság
Egészségügy	Születési arány	Családorvosi rendelő
	Elhalálozási arány (okok szerint)	Családorvosi rendelő
Közbiztonság	Kihágások száma (mibenlétük szerint)	Rendőrség
<i>Tanügy</i>		
Tanügyi egységek	Tanügyi egységek száma	Megyei Tanfelügyelőség (IJS)
	Tanügyi káderek struktúrája	IJS
	Tanulók száma	IJS
Iskolán kívüli tevékenységek	A tevékenységi körök és a gyerekek száma	Iskolaigazgatóság
<i>Kultúra és szórakozás</i>		
Kultúra és szórakozás	Kulturális egységek száma	Polgármesteri Hivatal
	Kulturális programok	Polgármesteri Hivatal
	Kultúr tevékenységet folytató egyesületek	Polgármesteri Hivatal
<i>Környezeti hatásjellemzők</i>		
Lég és zajszennyezés	A környezetben levő pormennyiség és ennek eredete	Környezetvédelmi Felügyelőség (IPM)
	Zajszint	IPM
Víz	Ivóvíz hozam (l/s)	Romaqua Prest SA
	Átlag ivóvízfogyasztás (m ³ / fő)	Romaqua Prest SA
	Ivóvízhálózatra csatolt lakások száma (%)	Romaqua Prest SA
	Szennyvízhálózatra csatolt lakások száma (%)	Romaqua Prest SA
	Ivóvíz és szennyvíz hálózat hossza (km)	Terület rendészet
Altalaj	Tőzeg összetétele (g/dm ²)	Egészségügyi Minisztérium
	Kőszén minősége Kcal/kg	SNC Ploiești
Hulladékgazdálkodás	Tárolt hulladék mennyisége (m ³ /év)	Polgármesteri Hivatal
	Tároló nagysága (ha) és telítettsége	Terület rendészet
Terület felhasználás	Zöldövezetek, parkok nagysága (ha)	Terület rendészet
	Terület használhatóság: szántó, mező, építhető (ha)	Mezőgazdasági iroda
	Lakosság sűrűség (fő / km ²)	Mezőgazdasági iroda
Szállítás	Autók száma	Adó és illetékek

Energia	Átlag villamos energiafogyasztás (KWH / fő)	S.C. ELECTRICA S.A.
	Közvilágításra használt villamos energia KWH	Polgármesteri Hivatal
Klíma	Légnedvesség (%)	IPM
	Esős napok száma (évi átlag)	IPM
	Napsütéses napok száma (évi átlag)	IPM

III. Harmadik rész – elsődleges programcsomag

III.1. A balneo-turizmus fellendítése

- Általánosságok:
 - A fürdőtelep újraélesztése összefügg egy kezelőközpont létesítésével, amelynek az alapvető kezelési módozatai az ásványvízzel volnának összefüggésben. Az elgondolás egy olyan balneo-komplexum építése, amely a kezelési eljárások mellett kikapcsolódási, szabadidő elfoglaltságot is biztosítana.
- Pénzforrás:
 - Ez a befektetés kivitelezése partnerszerződés által lesz létrehozva: a Tanács a befektetőnek területet bocsát rendelkezésére, amelyre a befektető saját erőforrásból felépíti a komplexumot.
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 12 millió €
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

Ugyanakkor szükséges a turisztikai szolgáltatások bővítése is:

- Létrehozandó (bővítendő) szolgáltatások:
 - Különböző sporteszközök bérbeadása: sí, szánkó, korcsolya, sakk, rómi, stb.,
 - Fodrászati szolgáltatások,
 - Manikűr-pedikűr,
 - Népművészeti áruk készítése és forgalmazása,
 - Lovarda létesítése,
- Hintó és szán fogatok működtetése,

- Szépség szalon (fitness, természetes gyógymódok),
- Turisztikai információs iroda,
- Kaszinó (játéktér, rulett, stb.)
- Fedett uszoda,
- Mesterséges tó,
- Korcsolya pálya,
- Sípálya felvonóval,
- Golf pálya.
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség.

Ezen hosszú távú befektetések, csak a borszéki közigazgatás nagymértékű segítségével jöhetnek létre, amely a befektetők megtalálásával és ezeknek nyújtott könnyítésekkel tud megvalósítani.

Ugyanakkor a helyi közigazgatásnak fontos szerepe van az Európai Unió ilyen célú finanszírozási lehetőségeinek a népszerűsítésében.

III.2. Az alapvető infrastruktúra fejlesztése

III.2.1. Az ivóvíz hálózat hozamának növelése

- Általánosságok:
 - A turizmus és mellékágazatainak a fellendülése szükségszerűen maga után vonja a szükséges ivóvíz mennyiség növekedését. Ennek a biztosítása alapvető követelménye a város fejlődésének. Ilyen lehetőségek léteznek, hiszen a jelenlegi vízüzemtől nem messze van a „Bujdosó”, melynek vizét befogva ez a probléma megoldódna.
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás



- A befektetés megközelítő értéke:
 - 0, 9 millió \$
- Kivitelezési határidő:
 - 1 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.2.2. Az ivóvíz hálózat bővítése, feljavítása

- Általánosságok:
 - Az ivóvíz hálózat több mint 30 éve működik, a talaj savassága miatt is sürgős felújításra szorul, a hálózati vízveszteségek megszüntetése és a fertőzés veszély miatt.
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 2, 5 millió \$
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.2.3. A szennyvízhálózat bővítése és felújítása

- Általánosságok:
 - A városi szennyvízhálózat alulméretezett és elavult. A hálózat teljesítményének a növelése két okból is indokolt: az egyik az, hogy Alsó-borszáken a szennyvízhálózat a terület nagy részét nem fedi le, a másik, pedig az, hogy a turizmus fejlődése megköveteli a jelenlegi hálózat terjesztését.
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 3, 5 millió \$
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.2.4. A derítőállomás bővítése és fejlesztése

- Általánosságok:
 - Ahogyan a bemutatottakból is kiderül a jelenlegi derítőállomás, nem felel meg a szennyvíztisztítási előírásoknak. Ugyanakkor a szennyvíz mennyiség előrelátható növekedése szükségszerűen maga után vonja a derítőállomás kapacitásának a növelését is.
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 6, 5 millió \$
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.2.5. A villanyenergia szétosztási és táplálási rendszerének felújítása és bővítése

- Általánosságok:
 - A létesítendő befektetések, valamint a jelenlegi villamos energia ellátás javításáért szükséges egy modern villanytelep létesítése, amely a térség teljesítményszükségletét biztosítaná.(110 / 20 KV)
- Pénzforrás:
 - Partnerség, (S. C. ELECTRICA S. A.)
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 164, 8 milliárd lej
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.3. Környezet védelem

III.3.1. Az ökoprogram

- Célkitűzések:
 - A hulladékok újrahasznosítása;

B O R S Z É K

- A hulladék mennyiségének csökkentése a lakosság aktív részvételével.
- A hulladék mennyiségének a csökkenése a közvetlen környezetünk minőségi javulását fogja szükségszerűen eredményezni;

Ezen célkitűzések megvalósítása érdekében szükségesek a következők:

- Az újrahasznosítható hulladék szelektív gyűjtésére alkalmas szemétládák üzembe helyezése;
- Különböző hulladéktípusok értékesítése;
- Vissza nem térítendő pénzalapok felhasználása környezetvédelemre.
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 150 ezer \$
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III. 3. 2. Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás főbb problémái:

- A jelenlegi hulladéktárolás egy része nem megfelelő helyen történik: lakóházak közelében, erdők mellett, rendezetlenül a zöldövezetben, folyóvizek mentén stb.;
- A városi hulladékgyűjtő telep nem megfelelő az Európai Unió normáinak, szennyeződésveszélyes;
- A hulladékgyűjtő telep üzemeltetése nem szakszerű: nincs tűzvédelmi felszerelés, nem hatékony a hulladék időnkénti döngölése és betakarása, nincs bekerítve stb.;
- A szemét tárolására elfoglalt területek szennyezettnek minősülnek;
- A lakosságtól begyűjtött hulladék nem szelektíven történik (papír, üveg, fém, műanyag) ezért a

tárolóban össze vannak vegyítve, így a hasznosíthatóságuk teljesen elvész.

A bemutatott okok miatt a szemétközelítést egy új megközelítésből kell átalakítani, amely úgy a Polgármesteri Hivatal, mint a lakosság közvetlen bevonásával kell, hogy megtörténjen. A Hivatal a szelektívgyűjtésnek a feltételeit, a lakosság, pedig a megfelelő használatát kell, hogy biztosítsa. Ennek egyik alapvető követelménye egy környezetbarát gondolkodásmód kialakítása, amely nem csak pénzt, hanem időt és jóindulatot igényel.

- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 1, 5 millió \$
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.3.3. A szennyezett, károsított területek helyrehozása

III.3.3.1. Erdős területek

Az erdők hosszú távú gazdálkodása csak egy új erdőkitermelési politikával oldható meg sikeresen. Egy új nézőpont, valamint gondolkodásmód kialakítása az erdő gazdák körében, az erdő folytonosságát biztosító kitermelési ütem betartása, belátható időn belül visszaadná erdeink életerejét. A fakitermelés üteme figyelembe kell, vegye az erdők regenerálási periódusát, azért hogy ne keletkezzenek maradandó károk az ökoszisztémában.

Tulajdonjogtól függetlenül, szükségessé vált az erdős területek újraültetése, ezáltal biztosítván Borszék jellegzetes mikroklímájának a megmaradását és a hegyoldalaink stabilitását.

- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 1.000 € / ha
- Kivitelezési határidő:



- 5 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.3.3.2. Védett területek behatárolása és katbantartása

A védett területek – Kerekszék és a Hármasligeti arborétum - behatárolása és megjelölése, valamint a felügyelete hozzájárul ezek épségben való megőrzéséhez.

A fürdőtelepen, mivel új területek váltak belterületté, szükséges az egészségügyi felügyelet alatt lévő telekhatárok felújítása.

A javasolt tájjelleg visszaállítási zónák a következők:

A kőbányák térsége: a táj rehabilitációja a tevékenység leállítási terv keretében meghatározottak betartásával.

- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 100. 000 €
- Kivitelezési határidő:
 - 3 év, a befektetés megkezdési időpontjától

A fürdőtelep és környéke:

- A néhai hőközpont előtti tér sportpályává való átalakítása
- Játsszóterek, sportpályák és strand létesítése, a turisztikai forgalom növekedése érdekében.
- A parkok és sétányok állandó karbantartása, valamint a környékbeli turisztikai jelzések felújítása, karbantartása.
- A megrongálódott borvízforrások befogása és felújítása.
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 350. 000 €
- Kivitelezési határidő:
 - 3 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III.3.5. Zöldövezet rendszet

- A kőbányák és a lakott területek közötti védő zöldövezet létrehozása
- A lakott terület és a nehéz közúti forgalom közötti védő zöldövezet létrehozása
- Az ipari zóna és a lakótelep közötti terület közötti zöldövezet kiépítése.

A fürdőtelepen szükségessé vált új díszcserjék, fák ültetése, amely helyrehozza a mostani képet, a néhai pihentető környezet megteremtése érdekében.

- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 15. 000 €
- Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

III. 4. Nevelés és kultúra

- A néhai iskolaműhely átalakítása bentlakássá, ahol lehetőség nyílna turisták, iskolás csoportok, táborok fogadására valamint közéleti szaktanterem létrehozására;
 - Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
 - A befektetés megközelítő értéke:
 - 45. 000 €
 - Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától
- Egy multifunkcionális tornaterem építése
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
 - A befektetés megközelítő értéke:
 - 850. 000 €
 - Kivitelezési határidő:
 - 2 év, a befektetés megkezdési időpontjától

B O R S Z É K

Egy aktív kulturális élet szükséges mindenkinek, korosztálytól függetlenül. Ez hozzájárul a testi, lelki egészség megtartásához, valamint az aktív időtöltés kialakításához.

A kulturális élet javításához szükség van:

- Kultúrotthon építésére, amely magába foglalná a városi könyvtárat és egy mozi-termet;
- Hagyományörző Múzeum létrehozása, amely magába foglalna egy kiállító termet;
- Pénzforrás:
 - Magántőke bevonása, partnerség, vissza nem térítendő pályázatok által való finanszírozás
- A befektetés megközelítő értéke:
 - 1, 5 millió €
- Kivitelezési határidő:
 - 3 év, a befektetés megkezdési időpontjától



VÁROS